

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMEN ADAYLARININ İLETİŞİM
BECERİLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe TÜRKMEN USLU

**Lefkoşa
Şubat, 2020**

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**ÖZEL EĞİTİM ÖĞRET MEN ADAYLARININ İLETİŞİM
BECERİLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe TÜRK MEN USLU

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Lefkoşa

Şubat, 2020

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Ayşe TÜRKMEN USLU'nun "Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının İletişim Becerilerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi" isimli tezi .../.../... tarihinde jürimiz tarafından Özel Eğitim Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı	İmza
Başkan:
Üye:
Üye (Danışman):

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../ 2020

Prof. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL

Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dökümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Tarih/....../2020

Ayşe TÜRKMEN USLU

ÖNSÖZ

Bu yüksek lisans tezi, Yakın Doğu Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi Ayşe TÜRKMEN USLU tarafından kaleme alınmıştır. Tez, evrensel niteliktedir ve anket katılımcıların isimleri gizli kalmıştır.

Desteklerinden dolayı tez danışmanım sayın Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK'a, değerli jüri üyelerim Yrd. Doç. Dr. Cahit NURİ'ye ve Yrd. Doç. Dr. Başak BAĞLAMA YÜCESOY'a, Yakın Doğu Üniversitesi etik kuruluna, anket çalışmama destek veren katılımcılara, bu zorlu sürecin başından sonuna kadar beni yalnız bırakmayan, her anımda yanımda ve bana destek olan, varlığıyla hayatıma anlam katan sevgili eşim Hasan USLU'ya, hayatımın her anında sabırla ve sevgiyle desteklerini benden esirgemeyen ve bugünlere gelmemde en büyük pay sahibi olan annem Esmâ TÜRKMEN'e, babam Muharrem TÜRKMEN'e, varlığıyla bana güç veren biricik kardeşim Mehmet TÜRKMEN'e, eşimin değerli ailesine, Kıbrıs'ta bize evlerini açan çocukluk arkadaşım sevgili İmge TURGUT'a, değerli annesi Sevgi TURGUT'a ve kız kardeşi Özge TURGUT'a, yine bize evini açan eşimin değerli arkadaşı Emre YALÇIN'a, bana bu süreçte destek olan adını sayamadığım herkese teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMEN ADAYLARININ İLETİŞİM BECERİLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Ayşe TÜRKMEN USLU

Özel Eğitim Ana Bilim Dalı

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Şubat 2020, 88 Sayfa

Bu araştırma, özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerilerini farklı değişkenlere göre incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerileri, adayların cinsiyet, yaş, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, aile ekonomik durumu, etrafında özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin bulunup bulunmadığı, öğretmenlik mesleğini seçmelerindeki temel sebep değişkenlerine göre incelenmiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma, Yakın Doğu Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan basit seçkisiz örnekleme yoluyla belirlenmiş 165 özel eğitim öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) kullanılmıştır. Araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarından elde edilen veriler istatistiksel olarak Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 24.0 veri analizi programı ile analiz edilmiştir.

Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerine yönelik dağılımı frekans analizi ile belirlenmiş olup iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlara ait betimsel istatistikler verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerine ve iletişim becerilerine ilişkin durumlarına göre İletişim Becerileri Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına geçilmeden önce normal dağılıma uyum Kolmogorov-Smirnov testi, QQ plot ve çarpıklık-basıklık değerleri ile incelenmiş ve normal dağılıma uyduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerine iletişim becerileri durumlarına göre İletişim Becerileri Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasında bağımsız değişken iki kategorili ise bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla kategorili ise ANOVA kullanılmış ve ileri analiz olarak Tukey testi tercih edilmiştir.

Araştırmada ğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet ve öğretmenlik mesleğini seçme durumları değişkenlerine göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Araştırmada kadın ğretmen adaylarının iletişim beceri puanları erkek ğretmen adaylarının iletişim beceri puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Öğretmenlik mesleğine kendi isteği doğrultusunda karar veren ğretmen adaylarının puanları, öğretmenlik mesleğini iş garantisi olduğu için seçen ğretmen adaylarının iletişim becerileri puanları arasında kendi isteği doğrultusunda karar veren ğretmen adaylarının puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile yaş, etraflarında özel eğitime ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmama, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve aile ekonomik durumu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Diğer bir deyişle bu değişkenlere bakılmaksızın ğretmen adaylarının iletişim beceri puanlarının benzerlik gösterdiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İletişim, İletişim Becerileri, zel Eğitim, zel Eğitim ğretmen Adayları.

ABSTRACT**INVESTIGATION OF SPECIAL EDUCATION TEACHER CANDIDATES'
COMMUNICATION SKILLS ACCORDING TO DIFFERENT VARIABLES****Ayşe TÜRKMEN USLU****Department of Special Education****Near East University Institute of Educational Sciences****Advisor: Assoc. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK****February 2020, 88 Page**

This research was conducted to examine the communication skills of special education teacher candidates according to different variables. In the research, the communication skills of special education teacher candidates, gender, age, mother education status, father education status, family economic status, whether there are individuals who need special education around, and the main reason for choosing the teaching profession were investigated. Screening model was used in the research. The research was carried out with the participation of 165 special education teacher candidates determined by simple random sampling studying at the Near East University. In the research, personal information form and Developing a Communication Skills Scale were used as data collection tool. Data obtained from prospective teachers included in the study were statistically analyzed with Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 24.0 data analysis program.

The distribution of teachers candidates towards their socio-demographic characteristics was determined by frequency analysis, and descriptive statistics related to the scores they obtained from the Developing a Communication Skills Scale were given. According to the socio-demographic characteristics and communication skills of the teacher candidates who participated in the research, compliance with the normal distribution was examined with the Kolmogorov-Smirnov test, QQ plot and skewness-kurtosis values and it was observed that they fit the normal distribution. In the comparison of the scores of the teacher candidates according to their socio-demographic characteristics and their communication skills, the independent sample t test was used if the independent variable was in two

categories, ANOVA was used if more than two categories were used, and the Tukey test was preferred as advanced analysis.

In the research, a significant difference was found according to the variables of the communication skills of the teacher candidates and their status of choosing gender and teaching profession. In the research, communication skills scores of female teacher candidates were found to be statistically significantly higher than the communication skills scores of male teacher candidates. The scores of the teacher candidates who decided on the teaching profession according to their own wishes and the communication skills scores of the teacher candidates who chose the teaching profession as a job guarantee were found to be statistically significantly higher.

There was no statistically significant difference between the communication skills of the teacher candidates, age, presence of individuals who need special education around them, mother education level, father education level and family economic status. In other words, regardless of these variables, the communication skill scores of teacher candidates were found to be similar.

Keywords: Communication, Communication Skills, Special Education, Special Education Teacher Candidates.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO LİSTESİ	x
ŞEKİL LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	2
1.2.1 Aratırmanın Alt Amaçları	3
1.3 Araştırmanın Önemi	4
1.4 Sınırlılıklar	5
1.5 Tanımlar	5

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kavramsal Çerçeve	7
2.1.1. İletişim	7
2.1.2.Özel Eğitim	12
2.2. İlgili Araştırmalar	18

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	24
3.2. Evren ve Örneklem	24
3.3. Verilerin Toplanması	24

3.3.1. Veri Toplama Araçları.....	25
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	27
3.5. Araştırma Planı ve Süreci.....	27

BÖLÜM IV

BULGULAR	29
----------------	----

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma.....	48
5.2. Sonuçlar.....	54
5.3. Öneriler.....	57

KAYNAKÇA	59
----------------	----

EKLER	69
-------------	----

Ek 1: Kişisel Bilgi Formu	69
---------------------------------	----

Ek 2: İletişim Becerileri Ölçeği.....	71
---------------------------------------	----

Ek 3: Ölçek İzni.....	73
-----------------------	----

Ek 4: Etik Kurul İzni.....	74
----------------------------	----

Ek 5: Araştırmacı CV.....	75
---------------------------	----

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. İletişim Becerileri Ölçeğine Ait Özellikler.....	26
Tablo 2. Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımları	29
Tablo 3. Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar.....	32
Tablo 4. Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar	33
Tablo 5. Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar.....	34
Tablo 6. Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “İletişim Kurmaya İsteklilik” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar	35
Tablo 7. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlar	36
Tablo 8. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonuçları	37
Tablo 9. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Çevrelerinde Özel Eğitime Gereksinim Duyan Birey Bulunma Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonuçları	38
Tablo 10. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Betimsel İstatistik Anova Testi Analiz Sonuçları	40
Tablo 11. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistik Anova Testi.....	41
Tablo 12. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistik Anova Testi Analiz Sonuçları.....	43
Tablo 13. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Öğretmenlik Mesleğini Seçme Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistik Anova Testi Analiz Sonuçları.....	45
Tablo 14. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Ailelerinin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistik Anova Testi Analiz Sonuçları.....	47

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil I. Öğretmen adaylarının çevrelerinde özel eğitime gereksinim duyan birey
bulunma durumlarına göre dağılımları30
- Şekil II. Öğretmen adaylarının mesleği seçme nedenlerine göre dağılımları31

KISALTMALAR

SPSS : Statistical Package for Social Sciences

KKTC : Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

TDK : Türk Dil Kurumu

BEP : Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

İBÖ : İletişim Becerileri Ölçeği

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Bandura, (1997); Darling-Hammond, Chung ve Frelow, (2002) bir öğretmen adayının öğretime hazırlıklı olmasının görevini başarıyla tamamlamaya istekli olduğunu gösterdiğini belirtmişlerdir. Bu hazırlık, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin eğitiminde de önem teşkil etmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin iletişim becerileri, diğer akranlarına göre farklı olabildiğinden bu öğrencilerin iletişim konusunda iyi olan öğretmenler tarafından yetiştirilmesi gereklidir.

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin sahip olduğu yetersizlikler dolayısıyla başarıları hemen idrak edilmeyebilir. Bandura, (1997); Westling, Salzberg, Collins, Morgan ve Knight (2014); Westling, Fox ve Carter (2015) bu nedenle, öğretmenlerin etkili uygulamaları sürdürmek için kendilerini hazır hissetmeleri gerektiğini ve bu hazırlık sürecinde iletişim becerilerinin önemli bir yer tuttuğunu belirtmişlerdir. Ayres, Meyer, Erevelles ve Park-Lee (1994) öğretmenlerin iletişim beceri düzeylerine ilişkin algılarının, özel gereksinimi olan öğrenciler için önerilen eğitimleri uygulama olasılığını etkilediğini belirtmişlerdir.

Kapsayıcı eğitim, her seviyedeki özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için önerilen bir sistemdir. Bu sistem, yetersizliği olan öğrencileri de sosyal hayata dahil edebilmek için eğitim yöntemleri sunmaktadır. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının kapsayıcı eğitim programlamasının gelişmesine devam edebilmesi için iletişim becerilerini yükseltmesi gerekmektedir. Çünkü bu beceriler, öğretmenlerin öğrencileri ile arasındaki ilişkileri düzenlemektedir. Ruppard, Nepper ve Dalsen (2016) benzer şekilde, eğer özel eğitim öğretmenleri önerilen uygulamalarda ve iletişim becerilerinde öz yeterliliğe sahip değilse öğrencide problemlerin gözlemlenebildiğini belirtmişlerdir.

Alanyazında çeşitli üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin belirlenmesi üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Koser (2019),

üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri, problem çözme becerileri ve bağlanma stilleri ilişkisi üzerine, Baki (2018), Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma öz yeterlilikleri ve iletişim becerileri üzerine, Erözkan (2005), üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini etkileyen faktörleri belirlemek üzerine, Aydın, Çelik ve Baş (2017), beden eğitimi öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeylerini bazı değişkenlere göre incelemek üzerine, Sungur, (2018), üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri algısı ile kişilerarası ilişki boyutları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi üzerine, Gülbahar ve Sıvacı (2018), öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile sınıf yönetimi yeterlik algıları arasındaki ilişkiyi incelemek üzerine, Kayabaşı ve Akcengiz (2014), eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi üzerine, Dülger-Ceylan ve Atalar (2018), üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini değişkenlere göre incelemek üzerine, Milli ve Yağcı (2017), öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi üzerine, Uygun ve Arıkan (2019), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iletişim becerilerini incelemek üzerine araştırma yapmıştır. Alanyazında öğretmen adaylarının iletişim becerileri üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma bulunamamıştır. Alanyazındaki bu eksiklikten dolayı bu araştırmanın yapılmasına karar verilmiştir. Özel eğitim öğretmenlerinin iletişim becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelendiği bu araştırmanın, özel eğitim öğretmen adaylarıyla yapılan ilk araştırma olmasından dolayı alanyazına önemli ölçüde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Hem özel eğitim hem de iletişim alanında bundan sonra yapılacak olan araştırmalara temel oluşturması ve araştırmalara ışık tutması beklenmektedir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi ve değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığının tespit edilmesidir.

1.2.1 Aratırmanın Alt Amaçları

1. Özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerileri cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerileri yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerileri anne eğitim durumu değişkenine verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4. Özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerileri baba eğitim durumu değişkenine verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5. Özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerileri ailenin ekonomik durumu değişkenine verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

6. Özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerileri öğretmenlik mesleğini seçmelerindeki temel sebep değişkenine verdikleri yanıtlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

a. kendi isteğim ile

b. ailemin isteği ile

c. arkadaşlarımın yönlendirmesi ile

d. öğretmen yönlendirmesi ile

e. iş garantisi düşüncesi ile

7. Özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerileri etraflarında özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin olup olmadığı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.3 Araştırmanın Önemi

İnsani bir faaliyet olan iletişim bireyler için olmazsa olmaz bir öneme sahiptir. Light ve McNaughton (2014), iletişimin, çocuklar, gençler ve özel gereksinimli bireyler için temel bir hak olduğunu belirtmişlerdir. Aynı zamanda özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin yaşamlarının tüm yönlerinde de merkezi bir öneme sahiptir. Bu sebeple özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin öğretmenleri iletişime önem vermelidir. Cirrin ve Rowland, (1985); McLean, McLean, Brady ve Etter, (1991); Ogletree, Wetherby ve Westling, (1992), iletişim becerileri iyi olan öğretmenlerin, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim, özveri, istihdam, topluluk entegrasyonu ve eğlence gibi birçok alanda başarılı olma arayışlarını desteklediğini belirtmişlerdir. Buna göre, öğretmen adayları dahil, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitiminde rol alan tüm paydaşlar etkili iletişim uygulamalarını anlamalı ve uygulamalıdır. Ogletree, Bruce, Finch, Fahey ve McLean, (2011), özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin, yaşları eşleşmiş akranlarla karşılaştırıldığında sınırlı iletişim yetenekleri sergileyebileceğini; fakat bu durumun özel yetersizliği olan öğrencilerin iletişim kurmadığını göstermediğini belirtmişlerdir. Bu durumu ayırt etmek ve yetersizliği olan öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda hareket etmek için öğretmenlerin iletişim becerilerini etkili bir biçimde kullanmaları gerekir. Özel gereksinimi olan öğrencilerin yetersizlik alanını tespit etmek ve o alana göre bireyin ihtiyacı doğrultusunda eğitim ve öğretim sağlamak iyi iletişim kurmayı ve bu beceriyi etkili bir şekilde kullanmayı gerektirir. Bu yüzden özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin iyi olması ve bu beceriyi etkili bir biçimde kullanmaları gereklidir. Bu nedenle, Brady ve McLean (1996); (2000); Brady, Fleming, Thieman-Bourque, Olswang, Dowden, Saunders ve Marquis (2012); Brady, Goldman, Erickson, Mineo, Ogletree ve Wilkinson (2016), özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin ihtiyaçlarına yönelik iletişim becerileri geliştirmenin oldukça önemli olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin; görme yetersizliği olan bir öğrenci için yazılı iletişim yolları denenirken kabartmalı içerikler seçilmeli ya da işitme yetersizliği olan bir öğrenci için dinletilen verinin alt yazılı olması tercih edilmelidir.

Alanyazında çeşitli bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini incelemek amacıyla yapılan birçok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalara kavramsal çerçeve bölümünün ilgili araştırmalar kısmında ayrıntılı

olarak yer verilmiştir. Fakat alanyazında özel eğitim alanında öğrenim gören öğretmen adaylarının iletişim becerilerini ölçmek amacıyla yapılan bir araştırma bulunamamıştır. Özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerilerini farklı değişkenlere göre inceleyen bu araştırma, özel eğitim alanında yapılan ilk araştırma olacağından ve bundan sonra bu alanda yapılacak olan çalışmalara temel oluşturacağından oldukça önemlidir.

1.4 Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Lefkoşa'da Yakın Doğu Üniversitesi'nde öğrenim gören özel eğitim öğretmen adaylarının vermiş olduğu cevaplarla sınırlıdır.

1.5 Tanımlar

İletişim: Türk Dil Kurumu (2020), iletişimi, duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, komünikasyon olarak tanımlamıştır.

İletişim Becerileri: Bingöl ve Demir (2011), iletişim becerilerini, pek çok beceri için temel oluşturan, sözel olan ve sözel olmayan mesajlara duyarlılık, etkili olarak dinleme ve etkili olarak tepki verme biçimi olarak tanımlamıştır.

Özel Eğitim: Eripek (2005), özel eğitimi, özel gereksinimi olan bireylerin bağımsız yaşama olasılığını en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen, bireysel olarak planlanan, sistematik olarak uygulanan ve dikkatli bir biçimde değerlendirilen öğretim hizmetlerinin bütünü olarak tanımlamıştır.

Özel Eğitim Öğretmenliği: Afat ve Çiçek (2019), özel eğitim öğretmenliği programını; özel gereksinimli bireylere, bağımsız, üretken ve topluma aktif katılımcı olmalarını sağlayacak becerileri kazandırabilen, farklı öğretim tekniklerini ve yöntemlerini bilen ve uygulayabilen, özel gereksinimli bireylere ve ailelerine eğitim ve destek hizmetleri sunabilen, farklı disiplinlerle işbirliği içinde çalışabilen, alanın sorunlarına duyarlı, mesleğin etik ilkelerine uygun; içinde bulunduğumuz bilgi çağının gereksinimlerini yerine getirebilecek bilgi, beceri ve donanıma sahip öğretmenler yetiştiren bir program olarak tanımlamıştır.

Özel Gereksinimi Olan Birey: MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018), özel gereksinimi olan bireyleri “özel eğitim gerektiren birey” terimi altında, “Çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey” olarak tanımlamıştır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kavramsal Çerçeve

2.1.1. İletişim

İletişim kavramının İngilizce ve Fransızca karşılığı “Communication” sözcüğüdür. Her iki dilde de yazılışları aynı; fakat okunuşları farklı olan bu kavram Latince “communis” kavramından gelmektedir. Fransızca okunuşu olan kominikasyon daha çok haberleşme anlamında kullanılmıştır. Günümüzde ise haberleşmeyi de içine alacak şekilde iletişim karşılığında kullanılmaktadır (Kaya, 2017).

Alan yazına bakıldığında iletişimin birçok farklı tanımının yapıldığı görülür. Örneğin; Cüceloğlu (2017), tarafından iletişim, kişilerarası etkileşimi sağlayan psikososyal bir süreç ve iki birim arasında birbiriyle ilişkili mesaj alışverişi olarak tanımlanmıştır.

Oğuzkan (2003), tarafından eğitim terimleri sözlüğünde iletişim; bir düşüncenin, bir duygunun yüz anlatımı, el, kol ve baş hareketleri, konuşma yoluyla ya da yazı, telefon, radyo, televizyon gibi bildirişim araç ve gereçlerinden yararlanarak, bir kimseden başka bir kimseye iletimi olarak tanımlanmıştır.

Dökmen (2018), tarafından İletişim kısaca, “bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci” olarak tanımlanmıştır. Psikoloji ile ilgili bilimsel yayınlara bakıldığında, iletişimin ne olduğu konusunda farklı tanımların bulunduğu görülmektedir. Bu tanımların ortak yanlarını birleştiren uzlaştırmacı bir tanım şöyle olabilir: “İletişim, katılanların, bilgi/sembol üreterek birbirlerine ilettikleri bu bu iletileri anlamaya, yorumlamaya çalıştıkları bir süreçtir.”

Demiray (2014), tarafından “İnsanlar arası iletişim, bilgi, düşünce, duygu, tutum ve kanılarla, davranış biçimlerinin kaynak ile alıcı arasındaki bir ilişkileşme yoluyla bir insandan diğerine bazı oluklar kullanılarak, anlamlarında uzlaşmış simgeler aracılığıyla ve değişim amacıyla aktarılması süreci” olarak tanımlanmıştır.

Türk Dil Kurumu (2020) iletişimi, duyu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, komünikasyon olarak tanımlamıştır.

Dönmez (2011), farklı bakış açılarına göre iletişimin tanımının da farklılaşabileceğini belirtmiştir. Ancak, yukarıda belirtilen farklı yaklaşımların, iletişimin iki ya da daha fazla kişi arasında gerçekleşmesi ve bilgi aktarımına dayanması bakımından benzerlik gösterdiği de göze çarpmaktadır. O halde, iletişim genel olarak, “duyu, düşünce ve isteklerin bir zihinden, başka bir zihne aktarılması ve/veya konuşmacının zihninden dinleyicinin zihnine aktarılma süreci” olarak ifade edilebilir.

2.1.1.1 İletişim Türleri

Indeed (2019)’a göre bilgileri insanlarla paylaşmanın yolları mevcuttur. Örneğin, bir sunumu grpla paylaşırken sözlü, bir e-posta gönderirken yazılı iletişim kullanılabilir. İletişimde sözlü, sözsüz, yazılı, görsel, kişinin kendisi ile iletişimi ve kişilerarası iletişim olmak üzere altı ana kategori bulunmaktadır.

1. Sözlü İletişim

Indeed (2019)’a göre sözlü iletişim, dilin konuşma veya işaret dili aracılığıyla bilgi aktarımı için kullanılmasıdır. Sunumlar, video konferanslar, telefon görüşmeleri, toplantılar ve bire bir konuşmalar sırasında sıklıkla kullanılan en yaygın türlerden bir tanesidir.

Doyle (2019)’a göre sözlü iletişim, yaşamın her anında kullanılan bir iletişim çeşididir. Bu yüzden sözel beceriler, birçok istihdam alanında önem teşkil etmektedir. Sözel iletişim becerileri ne kadar gelişmişse istihdam da bir o kadar nitelikli olmaktadır. Etkili sözlü iletişim becerileri konuşmaktan daha fazlasını içermektedir. Sözlü iletişim kavramı, hem mesajların nasıl iletildiğini hem de bu mesajların nasıl anlaşıldığını kapsamaktadır.

2. Sözsüz İletişim

Indeed, (2019)’a göre sözsüz iletişim, beden bilgisinin, el hareketlerinin ve yüz ifadelerinin başkalarına bilgi iletimi için kullanılmasıdır. Kasten ve kasıtsız

olarak kullanılabilir. Örneğin, hoş veya eğlenceli bir fikir veya bilgi parçası duyulduğunda istemsizce gülmek olası bir durumdur.

Mccornack, (2019)'a göre sözsüz iletişim, bilginin görsel, işitsel, dokunsal ve kinestetik (fiziksel) kanallar üzerinden dil dışı aktarımıdır. Bu iletişim, mesajların veya sinyallerin göz teması, yüz ifadeleri, jestler, duruş ve iki kişi arasındaki mesafe gibi sözsüz bir platform üzerinden iletilmesidir. Ray Birdwhistell, sözsüz iletişimin insan iletişiminin yüzde 60-70'ini oluşturduğuna inanmaktadır (Fontenot, 2018). Sözsüz iletişim çalışması, 1872'de Charles Darwin'in "İnsanlarda ve Hayvanlarda Duyguların İfadeleri" nin yayınlanmasıyla başladı. Bu çalışma ile ilk kez sözsüz iletişim incelenmiş ve sorgulanmıştır (Darwin, 1872).

3. Yazılı İletişim

Indeed (2019)'a göre yazılı iletişim, bilgi iletmek için harfler ve sayılar gibi semboller yazma veya yazılanı basma eylemidir. Başvuru için bir bilgi kaydı sağladığı için yararlıdır. Yazma, kitaplar, broşürler, bloglar, mektuplarda kullanılır.

Sharma (2020)'ye göre yazılı iletişim, mektuplar, genelgeler, el kitapları, raporlar, telgraflar, ofis notları, bültenler gibi yollarla mesaj, sipariş veya talimatların yazılı olarak gönderilmesi anlamına gelmektedir. Resmi bir iletişim yöntemidir ve daha az esnekler. Düzgün bir şekilde korunan yazılı bir belge, ileride başvurmak üzere kalıcı bir kayıt haline gelebilmektedir, bu sebeple yasal delil olarak da kullanılmaktadır

4. Görsel İletişim

Indeed (2019)'a göre görsel iletişim, bilgiyi iletmek için fotoğraf, resim, çizim, eskiz, çizelge ve grafik kullanma eylemidir. Yazılı ve / veya sözlü iletişimin yanı sıra görseller sunumlar sırasında yardımcı bir içerik sağlamak için sıklıkla kullanılır. İnsanların farklı öğrenme stilleri olduğu için, görsel iletişim bazılarının fikir ve bilgi kullanması için yararlı olabilmektedir.

Kenneth (2005)'e göre görsel iletişim, görülebilen formlarda fikir ve bilginin taşınmasıdır. Görsel iletişim kısmen veya tamamen görme yeteneğine

dayanmaktadır. Bu iletişim, işaretler, tipografi, çizim, grafik tasarım, illüstrasyon, endüstriyel tasarım, reklam, animasyon, renk ve elektronik kaynakları içeren geniş bir yelpazedir.

5. Kişilerarası İletişim

Kadalkal-Dölek (2015) kişilerarası iletişimi, iki kişi arasında gerçekleşen ve bu ilişkinin oluşmasını sağlayan iletişim şekli olarak tanımlamıştır. Kişilerarası iletişimin oluşması için bireyin önce kendisiyle iletişime geçmesi ve sonrasında kendini açması gereklidir. Kişilerarası iletişim becerilerinin belli başlı alt başlıkları vardır. Bunlar: Hartley (2014; aktaran: Koser, 2019)'a göre şu şekilde tanımlanmıştır.

- *Sözlü olmayan iletişim*: Jest, mimik, bakış, yüz ifadesi, görünüş, giysi, koku bedensel temas gibi sözsüz işaretlerden oluşur.
- *Destekleme*: Karşımızdaki kişiyi cesaretlendirecek, yaptığına devam ettirecek tepkilerde bulunmaktır.
- *Soru sorma*: Burada önemli olan unsur açık uçlu veya kapalı uçlu sorulardır. Karşımızdakini daha aktif kılmak, daha çok şeyler öğrenmek, iletişimi devam ettirmek isteniliyorsa açık uçlu sorular sorulmalıdır.
- *Yansıtma*: Bu beceri daha çok, özel görüşme yapanlar, görüştükleri kişilerden kendileri hakkında daha çok şey öğrenmek isteyenler ve danışmanlar tarafından kullanılmaktadır
- *Açılış ve kapanış*: İletişimin başlangıcını ve sonunu oluşturmayı temsil eder. Açılış tercihi iletişimin gidişatını belirlemektedir. Olumlu veya olumsuz şekillenmesi açılış ile ilişkilidir. İletişimi iyi bir şekilde sonlandırmak içinde kapanışta karşı tarafın aklındaki soru işaretlerinin giderilmesi, bu etkileşimin sonucunda ne olduğunu anlaması gerekmektedir.

– *Dinleme*: Sözlü ve sözsüz mesajları seçmek, bunlarla ilgilendirip anlamlandırarak daha sonra hatırlayıp gelen mesajlara karşılık vermekten oluşan bir süreçtir.

6. Kişinin Kendisi ile İletişimi

Bir birey düşünerek, duygulanarak, ihtiyaçlarının farkına vararak, kendine sorular sorarak, öz eleştiri yaparak, rüya görebilme kendi ile iletişime geçer. Bu durumda birey hem gönderici hem de alıcıdır. Bireyler çevreleri ile iletişime geçmeden önce kendi ile iletişime geçer (Dökmen, 2018).

2.1.1.2 İletişim Becerileri

Bingöl ve Demir (2011); Korkut (2005); Erözkan (2005), iletişim becerilerini, pek çok beceri için temel oluşturan, sözel olan ve sözel olmayan mesajlara duyarlılık, etkili olarak dinleme ve etkili olarak tepki verme biçiminde özetlemişlerdir. Erigüç ve Eriş (2013), iletişim becerilerini, insanların çevreleri ile anlamlı ilişkiler kurmasını sağlayan, kendini ve başkalarını tanıma fırsatı sunan, kendi duygularının farkında olma ve başkalarının duygularını tanıyabilme olanağı sağlayan, bireylerin kendini gerçekleştirebilme potansiyelini ortaya çıkaran ve problemleri ile etkin baş edebilmesini sağlayan beceriler olarak tanımlamıştır. Gülbahçe (2010), temel iletişim becerilerine sahip olan bireylerin, çevreleriyle sağlıklı ve etkili iletişim kurabildiklerini belirtmiştir. İletişimin yoğun olarak gerçekleştiği mesleklerden biri öğretmenlik mesleğidir. Bu nedenle öğretmenlerin belirli niteliklere sahip olması gerekir. Bu niteliklerden biri de iletişim becerileridir. Öğretmenlik mesleğinde etkili bir eğitim-öğretimin gerçekleşebilmesi için iletişim becerileri önemli bir yere sahiptir.

2.1.1.3 Öğretmen ve İletişim Becerileri

Dilekmen, Başçı ve Bektaş (2010), öğretmenliğin bir iletişim mesleği olarak görüldüğünü, etkili iletişim becerilerini, öğretmenlik mesleğinin olmazsa olmazı olduğunu belirtmişlerdir. Tepeli ve Arı (2011), ise iletişim becerilerini sağlıklı bir eğitimin gerçekleşmesini sağlayan faktörlerden birisi olarak tanımlamışlardır. Çetinkaya (2011), kişilerarası iletişimin gelişiminde öğretmenlerin büyük fonksiyonu olduğunu; çünkü iletişim sürecini büyük ölçüde öğretmenlerin başlattığını belirtmişlerdir. Baykara-Pehlivan (2005), eğitim-öğretim yapılan ortamların, en çok

kullanılan ortamlardan biri olduğunu, öğretmenlerin öğrenci dışında okulla, çevreleriyle olan iletişimlerinin mesleki tutumlarını ve davranışlarını etkilediğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin etkili iletişim kurma becerilerinin yüksek düzeyde olması mesleklerindeki sorunları ile başa çıkabilme ve mesleklerinde başarılı olma düzeylerini olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir. Ocak ve Erşen (2015), bu çerçevede, eğitim-öğretimin yapıldığı ortamlarda öğretmenlerin etkili iletişim becerilerine sahip olmasının önemli olduğunu vurgulamışlardır. Bir öğretmen etkili iletişim becerilerine sahipse öğrencilerine daha hoşgörülü davranır, onları oldukları gibi kabul eder ve onlara karşı daha olumlu davranışlar geliştirir.

2.1.2.Özel Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018), tanımına göre özel eğitim, bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim anlamına gelmektedir. Ataman (2011), tarafından yapılan tanıma göre ise özel eğitim, özel gereksinimli bireylerin desteklenmesiyle beceri ve yeteneklerinin en üst düzeye ulaşmasına, kendi kendine yetebilmesine, toplum içinde sosyal olabilmesine, üretebilmesi, geliştirebilmesine, hem kendi hem de başkalarına yararlı bir birey olabilmesi için gerekli olan eğitimidir.

Akçamete (2009), Türkiye’deki bütün çocuklar, fiziksel, duygusal, bilişsel ve hareket bakımından birbirlerinden farklıdır. Bu farklar ise bahsi geçen çocukların farklı eğitim müfredatlarına ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Ayrıca bu ihtiyaçlar, eğitimcilerin nasıl bir yol izleyeceğine ışık tutmaktadır. Bununla birlikte, özel ihtiyaçları olan birey söz konusu olduğunda, diğer çocuklarla olan benzerliklerinden çok farklılıklara dikkat çekmek gerekmektedir. Bunun nedeni, bazı engellilik türlerinin öğrenme üzerindeki etkisidir. Davranışı değiştirme ve geliştirme süreci olan eğitim, bireysel özelliklerin ayrıntılı olarak tartışıldığı bir süreçtir.

Akçamete (2009), 1997 yılında yürürlüğe giren 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesinin b fıkrasına göre özel eğitim “*özel eğitim gerektiren*

bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir.”

Eurybase (2009), özel eğitime ihtiyaç duyan bir birey, çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişimsel özellikleri ve eğitim yeterlikleri bakımından akranlarından farklılık göstermektedir ve bu durum, evrensel bir sorunu işaret etmektedir. Akçamete (2009), yaşlılarından daha yetersiz olan veya daha fazla gelişmiş özelliğe sahip olanlar (üstün zekâlı olanlar gibi) özel eğitime ihtiyaç duyanlar grubunda değerlendirilmektedir.

Kargın (2004), tarafından yapılan bir araştırmada, özel eğitim hizmetlerinin verilmesinde devlet kurumları ve özel kuruluşlar bulunduğunu belirtmiştir. Bunlardan bazıları Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'e bağlı Özel Öğretim Kurumları Başkanlığı, Başbakanlığa bağlı Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM), Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'dur. Engelli okulları da özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuştur. Eğitim kurumlarında, bireyin akranlarına göre yetersiz olduğu düşünülen özelliklerini dikkate alarak eğitimine devam edilmesi hedeflenmiştir.

2.1.2.1 Özel Eğitimin İlkeleri ve Amacı

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018), özel eğitimin temel ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, bireysel farklılıkları, gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçları göz önüne alınarak eğitim ihtiyacı sunmak,
2. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda özel eğitim hizmetlerinden yararlandırmak,
3. Özel eğitim hizmetlerine mümkün olduğunca erken dönemde başlamak,
4. Özel eğitim hizmetlerini özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlayıp yürütmek,

5. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitsel performansları doğrultusunda amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitim görmelerine öncelik vermek,
6. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini sürdürebilmeleri için kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak,
7. Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için BEP geliştirerek ve eğitim programlarını bireyselleştirilerek uygulamak,
8. Ailelerin, özel eğitim sürecinin her aşamasına aktif katılımlarını sağlamak,
9. Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışmaktır.

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018), özel eğitimin amacını, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanmaları, üst öğrenime, meslek hayatına ve toplumsal yaşama hazırlanmalarını sağlamak olarak belirtmiştir.

2.1.2.2. Dünya’da Özel Eğitim

Tarihsel sürece bakıldığında, bireylerin hak ve özgürlüklerine geçmişten güncel hayata dek daha fazla önem verildiği görülmektedir. 1800'lerde özel ihtiyaçları olan kişilere tanınan haklar ile 1900'lerde verilen haklar arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Turnbull, Beegle ve Stowe (2007), dünyadaki ilk özel eğitim veren okullardan birinin, 1784 yılında kurulan Paris'teki Institut National des Jeunes Aveugles olduğunu, bu okulun görme engelli bireyler için açılmış ilk okul olduğunu ve böylece özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için yapılabilecek sistemlerin gündeme gelmeye başladığını tespit etmişlerdir. Yine İngiltere'deki işitme engelliler için ilk okulun, 1765'te Thomas Braidwood tarafından Edinburgh'da kurulduğunu belirtmişlerdir. ABD’de ise 1970’li yıllarda özel gereksinimli çocuğu olan ebeveynlerin, çocuklarının okula gitmelerinde yaşadıkları problemlerden dolayı yaptıkları eylemlerde kaynaştırma uygulamalarına ilişkin yasal düzenlemeler gerçekleşmiştir. 1975 yılında bütün özel gereksinimli çocuklar için eğitim yasası

gerçekleşmesiyle birlikte özel gereksinimli çocuklara verilen hizmetler tek çatı altında toplanmıştır.

2.1.2.3. Türkiye’de Özel Eğitim

Kargın (2004), tarafından yapılan bir araştırmaya göre Türkiye’de özel eğitim alanındaki çalışmaların tarihi 1700-1800 yılları arasında, Osmanlı İmparatorluğu’na atfedilebilir. Osmanlı Devleti için o zaman özel ihtiyaçları olan bireylerin yaşlı evlerinde korunduğuna ve bir kısmının yetenekleri doğrultusunda uygun işlerde çalıştığına dair belgeler bulunmaktadır. Örneğin; 1700’lü yıllarda önemli bir gelişme, üstün zekâlı bireylerin eğitimi alanındaydı. Osmanlı’da üstün zekâlı çocuklar için kurulan “Enderun Okulları” dünyada üstün zekâlı veya yetenekli insanların ilk sistematik tercihi, istihdamı ve eğitimi örneği olarak görülmektedir.

Tösten (2010), diğer gelişmeleri şöyle sıralamaktadır:

- “1889’da İstanbul’da Grati Efendinin öncülüğünde Ticaret Mektebi bünyesinde işitme güçlüğü olan çocuklar için eğitim okulu ve 1890’da görme engelliler için de aynı okula bir bölüm eklenmiştir.
- 1913’te Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu ile özel eğitimin geliştirilmesi kararı alınmıştır.
- 1921’de Özel İzmir Sağırılar- Körler Okulu bir dernek tarafından açılmış ve 1924’te sağlık bakanlığına devredilmiştir.
- 1949’da Korunmaya Muhtaç Çocuklar Kanunu (5387 sayılı) çıkarılmıştır.
- 1950’de Özel Eğitim Hizmetleri (MEB’e bağlı) Başkanlığı kurulmuştur.
- 1961’de bireylere yönelik ilk defa anayasal düzenlemeyle (1961 Anayasası’nın 50. maddesi) gerekli eğitim hizmetleri sunulması kararlaştırılmıştır.
- 1983’te gelişmiş ülkeler model alınarak kapsamlı çalışmaya gidilmiştir. Kaynaştırma programları gündeme gelmiştir.
- Devlet bünyesinde özel eğitime ayrılan pay her geçen gün arttırılmaktadır. Örneğin; 2000–01 öğretim yılında özel eğitim kurumlarının sayısı 363 iken 2007-08’de 744’tür. Yine aynı dönemlerdeki öğretmen sayıları 2728 iken 6574 olmuştur.”

2.1.2.4. KKTC’de Özel Eğitim

Saygı (2007), KKTC özel eğitim alanındaki gelişmeler hakkında şu bilgileri vermiştir. 1974 öncesinde tüm özel gereksinimi olan bireyler Rum veya Türk ayrımı yapılmaksızın aynı okullarda öğrenim görmüştür. Bu okullar da Sağır ve Görmezler Okulları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İşitme ve görme engelli olan bireylerin dışında tüm özel gereksinimli bireylerin eğitimlerine devam edebilenleri normal okullarda öğrenim görmüştür. Eğitimlerine devam edemeyen özel gereksinimli bireyler ise hiç okula gönderilmemiştir. Ekonomik açıdan şartları iyi olan aileler eğitim almaları için çocuklarını yurt dışına götürmüştür. Daha ağır düzeyde engeli olan ve okula devam edemeyecek olan bireyler “Girne Hasta Çocuk Yurdu’na” gönderilmiştir. Fiziksel yetersizliği olan, otizmlili, zihin yetersizliği olan bireyler ve birden çok yetersizliği olan bireyler de yatılı olarak kurumlara gönderilmiştir.

1974’ten sonra ilk özel eğitim okulu olarak Lapta’da yer alan Sağır ve Dilsizler Okulu açılmıştır. Bu okul, tüm işitme yetersizliği olan çocuklara hafta içi yatılı hizmet vermiştir. Çocuklar hafta sonlarında ise evlerine gitmiştir. 1978 yılında Girne Hasta Çocuk Yurdu’na MEB tarafından öğretmen ataması yapılarak yurdun ismi “Geri Zekâlılar Okulu” olarak düzenlenmiştir. Öğretmen ve ebeveynlerin çabası sayesinde 1990 yılında “Zihinsel Engelliler Okulu” adını almıştır. 1976 yılında Lefkoşa Özel Eğitim Merkezi açılmıştır. 2006 yılında ise Gazimağusa Özel Eğitim Merkezi’nin açılmasıyla birlikte tüm özel gereksinimli çocuklar yaşadıkları bölgelerde eğitim almaya başlamıştır.

2.1.2.5. Özel Eğitim Öğretmenliği

Özel eğitim alanına yönelik eğitim ve öğretimin sağlanması 1950 yıllarından itibaren başladığı görülmektedir. Ankara’da özel gereksinimli bireylerin eğitim aldığı sınıfta yeterli öğretmenlerim yetişmemiş olmasından dolayı iki tane gönüllü olarak 12 çalışan öğretmen yer almıştır. Özel gereksinimli bireyler için öğretmen yetiştirme programı ilk başta Gazi Üniversitesi’nde 1955 yılında açılmış ve 60 tane özel eğitim öğretmeni mezunu verilmiştir (Sucuoğlu, 2009). İlerleyen yıllarda Anadolu Üniversitesi’nde 1983 ve Abant İzzet Baysal Üniversitelerinde açılmış zihin, işitme

ve görme alanında öğretmenler yetiştirilmiştir (Akçamete, 2009). Günümüzde birçok üniversitede özel eğitim öğretmenliği bölümü bulunmaktadır.

2.1.2.6. Özel Eğitimde İletişim Becerileri

Eğitim-öğretimin her alanında olduğu gibi özel eğitim alanında da etkili iletişim becerilerinin önemli bir yere sahiptir. Özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin eğitim-öğretiminde iletişim becerileri, sadece onlara verilecek eğitim-öğretimin uygunluğunu belirlemek için değil, aynı zamanda öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik olarak verilecek eğitim-öğretimin planlanmasını sağlamak için de önemlidir. Bu nedenle, iletişim değerlendirmesi, öğrencilerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarını belirlemek için kullanılan birçok araçtan biridir. Brady ve arkadaşları (2016), değerlendirmenin bireyin iletişim becerilerini envanterleyen ve tanımlayan prosedürlerin uygulanmasıyla başladığını; iletişim ortaklarının becerileri, ihtiyaçları, kültürleri ve davranışları ve farklı ortamlar tarafından sunulan iletişim destek ve talepleri sunduğunu belirtmiştir. Bu değerlendirme açıkça, iletişim bozukluğu olan öğrenciyi, ortaklarını ve ortamlarını içeren üç odaklı bir çabayı ifade etmektedir. Bahsi geçen iletişim becerileri, ihtiyaca göre şekil almalıdır. Bu nedenle özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin ihtiyaçlarına yönelik iletişim becerileri geliştirmek gereklidir. Bunun için de iletişim becerilerini etkili bir şekilde kullanabilen öğretmenlere ihtiyaç vardır. Örneğin; görme engelli bir öğrenci için yazılı iletişim yolları denirken kabartmalı içerikler seçilmeli ya da duyma engelli bir öğrenci için dinletilen verinin alt yazılı olması tercih edilmelidir (Brady ve ark., 1996; 2000; 2012; 2016).

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler, günlük öğrenme durumlarına tam olarak katılmak için kapsamlı ve yaygın desteklere ihtiyaç duymaktadırlar. Bu öğrenme durumlarına, topluluk etkinlikleri, uyarlanabilir beceriler, kendini belirleme ve sosyal ilişkiler bulunmaktadır (American Association on Mental Retardation, 2002). Raporlar, bu öğrencilerin, temas ve distal hareketler dahil olmak üzere, zengin ve çeşitli iletişim yeteneklerine sahip olduklarını, yani, bir kavramın dışında kalan kavramlara da ilgi uyandıran eylemler bulundurduğunu göstermektedir. Bahsi geçen öğrenciler, iletişime de ihtiyaç duymaktadır. İhtiyaç duyulam bu iletişimin oluşması için öğretmenlerin etkili iletişim becerilerine sahip olması gerekmektedir (Mar ve

Sali, 1999; McLean, Brady, McLean ve Behrens, 1999; Romski, Sevcik ve Adamson, 1999).

Özel eğitime ihtiyacı olan her bireyin, yetersizlik türüne özgü iletişim becerisi kazandırmak ve bu becerileri revize etmek özel eğitim öğretmenlerinin birincil görevlerinden biri olmalıdır. Bu nedenle özel eğitim öğretmen adaylarına etkili iletişim becerisi kazandırılmalıdır.

2.2. İlgili Araştırmalar

Koser (2019), tarafından üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri, problem çözme becerileri ve bağlanma stilleri ilişkisini incelemek amacı ile 300 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin iletişim becerileri, problem çözme becerileri ve bağlanma stilleri cinsiyet ve yaş değişkenine göre incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile iletişim becerilerinin, problem çözme becerilerinin ve bağlanma stillerinin arasındaki ilişki incelendiğinde cinsiyet ile iletişim becerileri ve problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşları ile iletişim becerileri arasında ise, anlamlı bir fark bulunmuştur. 18-20 yaş grubuna göre 26 üzeri yaş grubunun iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Baki (2018), tarafından Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma öz yeterlilikleri ve iletişim becerilerini çeşitli değişkenler açısından incelemek amacı ile 209 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada adayların konuşma öz yeterlilikleri ve iletişim becerileri, cinsiyet ve bölüm değişkenine göre incelenmiştir. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kadın adayların iletişim becerilerinin erkek adaylara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İletişim becerileri ile bölüm değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Gülbahar ve Sıvacı (2018), tarafından öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile sınıf yönetimi yeterlik algıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile 504 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile sınıf yönetimi yeterlik algıları, cinsiyet,

öğrenim görülen bölümden memnuniyet ve anabilim dalı değişkenlerine göre incelenmiştir. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet, öğrenim görülen bölümden memnuniyet ve anabilim dalı değişkenleri arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

Dülger-Ceylan ve Atalar (2018), tarafından üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini değişkenlere göre incelenmek amacı ile 400 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleşen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, akademik başarı düzeyi, anne ve babanın eğitim düzeyi, televizyon izleme süresi ve günlük sosyal medya kullanma süresi değişkenlerine göre incelenmiştir. Öğrencilerin iletişim becerileri ile cinsiyet, kardeş sayısı, akademik başarı düzeyi, anne ve babanın eğitim düzeyi, televizyon izleme süresi, günlük sosyal medya kullanma süresi değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerin iletişim becerileri ile yaş değişkeni arasında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Erözkan, (2005), tarafından üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile 380 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleşen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri cinsiyet, yaş, sınıf, kişilerarası ilişki tarzları, bağlanma stilleri ve benlik saygısı değişkenlerine göre incelenmiştir. Öğrencilerin iletişim becerileri ile cinsiyet, yaş, sınıf değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunamazken kişilerarası ilişki tarzları, bağlanma stilleri ve benlik saygısı değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Aydın, Çelik ve Baş (2017), tarafından beden eğitimi öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeylerini bazı değişkenlere göre incelemek amacı ile 344 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleşen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeyleri cinsiyet, okudukları üniversite, yaşadıkları yerleşim yeri ve spor branşıyla ilgilenme durumu değişkenlerine göre incelenmiştir. Öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeyleri ile cinsiyet, okudukları üniversite, yaşadıkları yerleşim yeri ve spor branşıyla ilgilenme durumu değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Sungur, (2018), tarafından üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri algısı ile kişilerarası ilişki boyutları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amacı ile 354 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri algısı ile kişilerarası ilişki boyutları cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri algısı ile kişilerarası ilişki boyutları ile cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Kayabaşı ve Akcengiz (2014), tarafından eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amacı ile 617 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının zihinsel, duyuşsal ve davranışsal iletişim becerileri ile cinsiyet, öğrenim türü, ailelerin tutumları, yaşadıkları yer, okudukları bölümün sayısal ya da sözel olması, bitirdikleri lise türü ve ailelerin sosyoekonomik düzeyi değişkenleri arasında bir inceleme yapılmıştır. Öğretmen adaylarının zihinsel, duyuşsal ve davranışsal iletişim becerileri ile cinsiyet, öğrenim türü, ailelerin tutumları, yaşadıkları yer ve bölümün sayısal ya da sözel olması değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunmazken, bitirdikleri lise türü ve ailelerin sosyoekonomik düzeyi değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Milli ve Yağcı (2017), tarafından öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi amacı ile 458 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada adayların iletişim becerileri cinsiyet, sınıf düzeyi ve öğrenim gördükleri bölüm değişkenlerine göre incelenmiştir. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet ve öğrenim gördükleri bölüm değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunurken, sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Ocak ve Erşen (2015), tarafından öğretmen adaylarının iletişim becerileri algılarının incelenmesi amacı ile 315 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada adayların iletişim becerileri cinsiyet, öğrenim görülen bölüm, sınıf düzeyi, uzun süre yaşanan yerleşim birimi, mezun olunan lise, sosyal paylaşım sitelerini kullanma durumu ve sıklığı değişkenlerine göre incelenmiştir. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet, öğrenim

görülen bölüm, sınıf düzeyi ve uzun süre yaşanan yerleşim birimi değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunurken, mezun olunan lise, sosyal paylaşım sitelerini kullanma durumu ve sıklığı değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Arslan (2019), tarafından sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacı ile 853 sağlık yüksekokulu öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve öz yeterlik algıları cinsiyet, sınıf düzeyi, öğretim türü, gelir düzeyi, ikamet yeri, mezun olunan lise türü ve branş değişkenleri açısından incelenmiştir. Öğrencilerin iletişim becerilerinin cinsiyet, mezun olunan lise türü ve branş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Başer, Kırılıoğlu ve Kalyacı-Kırılıoğlu (2014), tarafından sosyal hizmet öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi amacı ile 246 sosyal hizmet öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada sosyal hizmet öğrencilerinin iletişim becerileri cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, yaşanan yer, aile tipi, karşı cinsle duygusal ilişki değişkenlerine göre incelenmiştir. Öğrencilerin iletişim becerilerinin cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Aliusta, Akmanlar ve Gökkaya (2019), tarafından üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile 137 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin iletişim becerileri ve sosyal medya bağımlılığı yalnızca cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir ve iletişim becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

Uygun ve Arıkan (2019), tarafından sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iletişim becerilerini incelemek amacı ile 249 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının iletişim becerileri cinsiyet, akademik başarı, sınıf düzeyi, öğrenim görülen lise, üniversite, anne-baba mesleği, aile gelir düzeyi, kardeş sayısı, uzun süre yaşamış oldukları yerleşim birimi ve teknoloji kullanma sıklıkları değişkenlerine göre incelenmiştir. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet, akademik başarı ve sınıf düzeyi

değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunurken; öğrenim görülen lise, üniversite, anne - baba mesleği, aile gelir düzeyi, kardeş sayısı, uzun süre yaşamış oldukları yerleşim birimi ve teknoloji kullanma sıklıkları değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Akgün ve Çetin (2018), tarafından üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini ve empati düzeylerini belirlemek amacı ile 755 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve empati düzeyleri ile cinsiyet, okudukları bölüm, doğdukları yerleşim yeri, iletişim eğitimi alma durumları, kişilerarası ilişkilerde güçlük yaşama durumları ve kaldıkları yer değişkenlerine arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Doğruluk, Mutluay ve Baysal (2019), tarafından meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacı ile 248 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Öğrencilerin iletişim becerileri ile cinsiyet, genel not ortalamaları ve internet deneyimleri değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunurken; öğrenim gördükleri bölüm, ikamet ettikleri yer, aile gelir düzeyleri, kullandıkları sosyal medya hesap sayısı ve internet kullanım amaçları değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çetinkaya (2011), tarafından Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacı ile 195 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet ve sınıf değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunurken; annenin ve babanın eğitim durumu değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çuhadar, Özgür, Akgün ve Gündüz (2014), tarafından öğretmen adaylarının iletişim becerileri ve iletişimci biçimlerini incelemek amacı ile 315 öğretmen adayının katılımıyla bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Aynı zamanda öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile iletişimci biçimlerini oluşturan alt boyutlar arasında da anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Baykara-Pehlivan (2005), tarafından öğretmen adaylarının iletişim becerisi algılarını belirlemek amacı ile 592 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleşen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının iletişim becerileri algıları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamazken; sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Bingöl ve Demir (2011), tarafından Amasya sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerini belirlemek amacı ile 232 öğrencinin katılımıyla gerçekleşen bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin iletişim becerileri ile bölüm ve akademik başarı değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunurken; cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun olunan lise, aile gelir düzeyi, yaşadığı yer, aile yapısı, kardeş sayısı, anne-baba eğitim düzeyi ve annenin çalışma düzeyi değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada kullanılan model, bir durumu var olduğu şekliyle ortaya koymayı amaçlayan tarama modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, bilinmek istenen durumun gözlenip belirlenebilmesidir (Karasar, 2014).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki üniversitelerde öğrenimini sürdüren özel eğitim öğretmen adaylarından oluşmaktadır.

Evrendeki tüm bireylerin araştırmaya dâhil edilmesi mümkün olmadığından örneklem alma yolu benimsenmiştir. Bu yüzden araştırmaya, evreni en iyi şekilde temsil edeceğinden hareketle basit seçkisiz örnekleme yoluyla seçilen, 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Lefkoşa'da bulunan Yakın Doğu Üniversitesi'nde öğrenimini sürdüren özel eğitim öğretmen adayları dâhil edilmiştir.

Araştırmanın örneklemini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Lefkoşa'da bulunan Yakın Doğu Üniversitesi'nde öğrenim gören, basit seçkisiz örnekleme yoluyla seçilen 165 özel eğitim öğretmen adayı oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada, veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ile birlikte 2014 yılında Bugay ve Korkut-Owen tarafından geliştirilmiş olan İletişim Becerileri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan İletişim Becerileri Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu hakkında Veri Toplama Araçları bölümünde ayrıntılı olarak bilgi verilmiştir.

Araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz dönemi Ocak ayında yapılmıştır. Araştırmada, veri toplamak için, İletişim Becerileri Ölçeği'ni geliştiren araştırmacılar Bugay ve Korkut-Owen'dan gerekli izin alınmıştır. Araştırmaya başlamak için Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan gerekli izin alınmıştır.

Araştırmaya katılan katılımcılar için gönüllülük esastır. Kişisel bilgi formunda ve İletişim Becerileri Ölçeği'nde katılımcıların kimliğini belirten herhangi bir soru yer almamaktadır. Bu durum, katılımcılara, ölçeği ve kişisel bilgi formunu yanıtlamaya başlamadan önce anketin başında yazılı bir yönerge ile belirtilmiştir.

3.3.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmacı tarafından öğretmen adayları için hazırlanmış olan Kişisel Bilgi Formunda; “ 1- Cinsiyetiniz? , 2- Yaşınız? , 3- Etrafınızda özel eğitime ihtiyaç duyan birey var mıdır? , 4- Annenizin eğitim durumu? , 5- Babanızın eğitim durumu? , 6- Öğretmenlik mesleğini seçmenizdeki temel sebep nedir? , 7- Ailenizin eğitim durumunu nasıl tanımlarsınız? ” olmak üzere toplam 7 adet soru bulunmaktadır. Özel eğitim öğretmen adaylarının ankete katılımını sağlamak için Google Formlar üzerinden çevrimiçi anket formu oluşturulmuştur. Bu form katılımcılara e-posta yoluyla ulaştırılmıştır. Anket sonucunda ise 165 özel eğitim öğretmen adayına ulaşılmıştır.

Bu araştırmanın verileri, Kişisel Bilgi Formu ile birlikte öğretmen adaylarının iletişim becerilerini ölçebilmek adına 2014 yılında Bugay ve Korkut-Owen tarafından geliştirilmiş olan İletişim Becerileri Ölçeği ile toplanmıştır. İletişim Becerileri Ölçeği toplamda 25 maddeden ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Gerçekleştirilen araştırmadaki crobbach alpha katsayıları ile ölçeğin geliştirildiği orijinal çalışmadaki cronbach alpha katsayıları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.
İletişim Becerileri Ölçeğine Ait Özellikler

Boyutlar	Madde numaraları	Orijinal çalışma cronbach alpha	Cronbach alpha
İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler	1-3-6-13-15-16-21-23-24-25 (10 madde)	0,78	0,77
Kendini İfade Etme	2-5-17-20 (4 madde)	0,71	0,75
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	10-11-12-18-19-22 (6 madde)	0,74	0,73
İletişim Kurmaya İsteklilik	4-7-8-9-14 (5 madde)	0,65	0,66
İletişim Becerileri Ölçeği	25 madde	0,89	0,89

Tablo 1’de görüldüğü gibi ölçeğin “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” alt boyutuna ait güvenilirlik katsayısı 0,77, “Kendini İfade Etme” alt boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısı 0,75, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” alt boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısı 0,73, “İletişim Kurmaya İsteklilik” alt boyutuna ilişkin güvenilirlik katsayısı ise 0,66 olarak belirlenmiş olup, ölçeğin tüm alt boyutlarının güvenilirlik katsayılarının oldukça güvenilir olduğu saptanmıştır. İletişim Becerileri Ölçeği güvenilirlik katsayısı ise 0,89 olarak belirlenmiş olup, uygulanan ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu saptanmıştır. Ölçeğin cronbach alpha katsayısının güvenilirlik düzeyleri yorumlanırken aşağıdaki aralıklar dikkate alınmıştır (Özdamar, 2004):

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Araştırmada kullanılan ölçek 5’li likert tipi bir ölçek olup, hiçbir ters ifade bulunmamaktadır. Ölçek aralıkları ise “ “1=Hiçbir zaman, 2=Nadiren, 3=Bazen, 4=Sıklıkla ve 5=Her zaman” şeklinde belirlenmiştir. Kullanılan ölçekten en düşük 23 puan en yüksek 115 puan alınmakta olup, ölçekten ulaşılan puanların yüksek olması öğrencilerin iletişim becerilerinin pozitif yönde yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmaya dâhil edilen öğretmen adaylarından elde edilen veriler istatistiksel olarak Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 24.0 veri analizi programı ile analiz edilmiştir.

Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerine yönelik dağılımı frekans analizi ile belirlenmiş olup, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlara ait betimsel istatistikler verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerine ve iletişim becerilerine ilişkin durumlarına göre İletişim Becerileri Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına geçilmeden önce normal dağılıma uyum Kolmogorov-Smirnov testi, QQ plot ve çarpıklık-basıklık değerleri ile incelenmiş ve normal dağılıma uyduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerine iletişim becerileri durumlarına göre İletişim Becerileri Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasında bağımsız değişken iki kategorili ise bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla kategorili ise ANOVA kullanılmış ve ileri analiz olarak Tukey testi tercih edilmiştir. Elde edilen verilere, bulgular bölümünde ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

3.5. Araştırma Planı ve Süreci

Araştırmaya başlamadan önce bir araştırma planı oluşturulmuş ve bu plana göre hareket edilmiştir. Öncelikle araştırmanın konusu ve araştırmanın soruları tez danışmanı ile birlikte belirlenmiştir. Sonrasında araştırmanın yöntemi ve verilerin hangi yolla toplanacağı belirlenmiştir. 2014 yılında Bugay ve Korkut-Owen tarafından geliştirilen İletişim Becerileri Ölçeği’nin ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunun kullanılmasına karar verilmiştir. İletişim Becerileri

Ölçeği için gerekli olan kullanım izni, ölçeği geliştiren araştırmacılar Bugay ve Korkut-Owen'dan alınmıştır. İzni gösteren belge, araştırmanın sonunda bulunan ekler listesindedir. Sonrasında ise araştırma önerisi ile birlikte Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurulu'na başvurulmuştur. Etik kuruldan araştırma için gerekli izin çıktıktan sonra araştırmaya başlanmıştır. Araştırma iznini gösteren belge, araştırmanın sonunda yer alan ekler listesindedir. Bu araştırmaya, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Lefkoşa ilçesinde bulunan, Yakın Doğu Üniversitesi'nde öğrenim gören 165 özel eğitim öğretmen adayı katılmıştır. Araştırma, 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz dönemi Ocak ayında yapılmıştır. Veri toplamak için Google Formlardan yararlanılmıştır. Google Formlar üzerinden çevrimiçi anket formu oluşturulmuştur. Oluşturulan form katılımcılara e-posta yoluyla ulaştırılmıştır. Veri toplama süreci yasal izinleri alma başvurusu, başvurunun sonuçlanması ve verilerin toplanması süreci olarak tasarlanıp 10 iş günü içinde bitmesi planlanmıştır. Süreç planlandığı gibi işlemiştir. Sonrasında hemen verilerin analizine ve yorumlanma sürecine başlanmıştır. Bu veri analizlerine bulgular kısmında ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

BÖLÜM IV

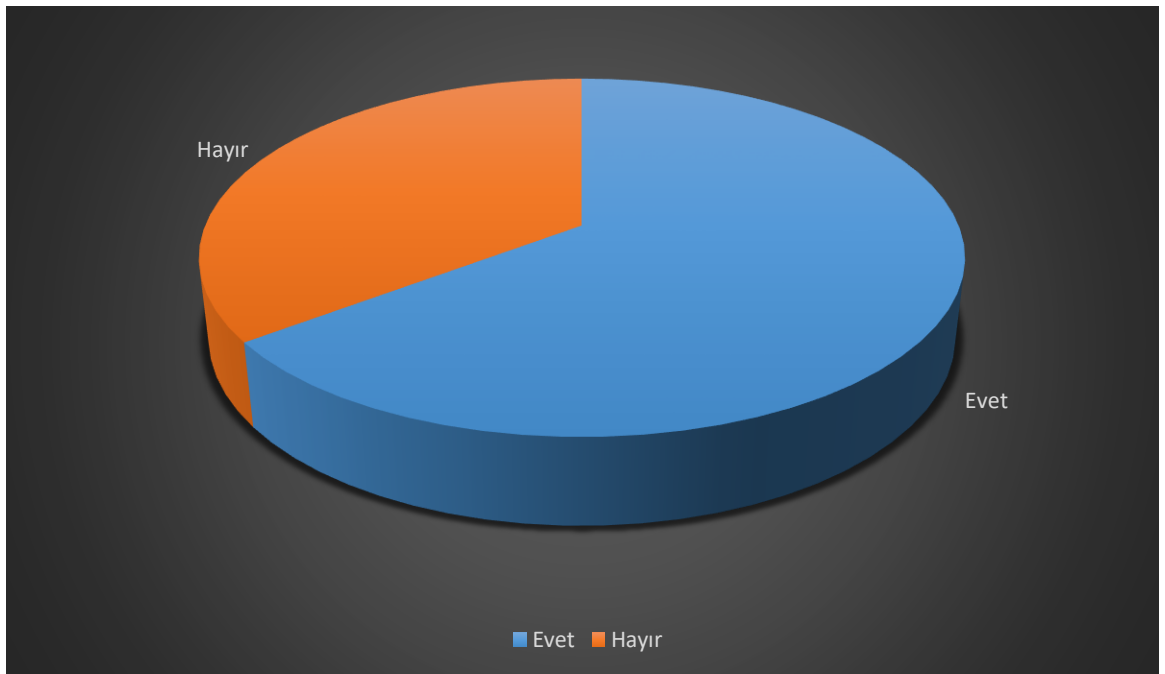
BULGULAR

Tablo 2.

Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımları (n=165)

Özellikler	Sayı	Yüzde (%)	
Cinsiyet	Kadın	96	58,2
	Erkek	69	41,8
Yaş	16-21 arası	43	26,1
	22-27 arası	77	46,7
	28-33 arası	21	12,7
	34 ve üstü	24	14,5
	Okuryazar değil	18	10,9
	Okuryazar (ilkokul mezunu değil)	10	6,1
Anne eğitim durumu	İlkokul	73	44,2
	Ortaokul	14	8,5
	Lise	29	17,6
	Üniversite	19	11,5
	Lisansüstü	2	1,2
	Okuryazar değil	10	6,1
	Okuryazar (ilkokul mezunu değil)	6	3,6
Baba eğitim durumu	İlkokul	53	32,1
	Ortaokul	29	17,6
	Lise	34	20,6
	Üniversite	29	17,6
	Lisansüstü	4	2,4
Ailenin ekonomik durumu	Kötü	15	9
	Orta	110	66,7
	İyi	40	24,3

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %58,2’si kadın katılımcılardan, %41,8’i ise erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %26,1’i 16-21 yaş arasında, %46,7’si 17-22 yaş arasında, %12,7’si 23-28 yaş arasında, %14,5’i ise 34 yaş ve üzerindedir. Öğretmen adaylarının anne eğitim durumları incelendiğinde ise, %10,9’unun okuryazar olmadığı, %6,1’inin okuryazar ancak ilkökul mezunu olmadığı, %44,2’sinin ilkökul mezunu olduğu, %8,5’inin ortaokul mezunu olduğu, %17,6’sının lise mezunu olduğu, %11,5’inin üniversite mezunu ve %1,2’sinin ise lisansüstü mezunu oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının baba eğitim durumları ise, %6,1’inin okuryazar olmadığı, %3,6’sının okuryazar olduğu ancak ilkökul mezunu olmadıkları, %32,1’inin ilkökul mezunu olduğu, %17,6’sının ortaokul mezunu olduğu, %20,6’sının lise mezunu olduğu, %17,6’sının üniversite mezunu olduğu ve %2,4’ünün de lisansüstü mezunu oldukları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının aile ekonomik durumlarına bakıldığında, adayların aile ekonomik durumunun %9’unun kötü, %66,7’sinin orta ve %24,3’ünün iyi olduğu görülmüştür.

Şekil I. Öğretmen adaylarının çevrelerinde özel eğitime gereksinim duyan birey bulunma durumlarına göre dağılımları (n=165)

Şekil I’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %64,8’i (107 katılımcı) çevrelerinde özel eğitime ihtiyaç duyan birey olduğunu belirtirken, %35,2’si (58 katılımcı) çevrelerinde özel eğitime ihtiyaç duyan birey bulunmadığını ifade etmiştir.

Şekil II. Öğretmen adaylarının mesleği seçme nedenlerine göre dağılımları (n=165)

Şekil II’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %69,1’i (114 katılımcı) mesleklerini kendi istekleri doğrultusunda seçtiklerini, %7,3’ü (12 katılımcı) aileleri istedikleri için seçtiklerini, %4,8’i (8 katılımcı) arkadaşlarının yönlendirmesi ile seçtiklerini, %6,7’si (11 katılımcı) öğretmenlerinin yönlendirmesi ile seçtiklerini ve %12,11’i de (20 katılımcı) iş garantisi olduğunu düşündükleri için öğretmenlik mesleğini seçtiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3.

Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar (n=165)

Maddeler	\bar{x}	s
1. İnsanları oldukları gibi kabul ediyorum.	4,23	,846
3. Başkalarını önyargısız dinlerim.	4,10	,809
6. Birisiyle iletişim içindeyken sakın bir ses tonuyla konuşurum.	4,10	,864
13. Benimle herhangi bir konuda konuşmayı istemeyen birisini konuşmaya zorlamam.	4,19	1,129
15. Başkaları konuşurken yanıt vermeden önce onların sözlerini bitirmelerini beklerim.	4,13	,820
16. Birileriyle konuşurken onları rahatsız edebilecek kadar yakınlarında olmamaya özen gösteririm.	4,37	,759
21. Birileriyle konuşurken ona yanıt vermeden önce onu doğru anlayıp anlamadığımı yoklarım.	4,12	,795
23. Karşımdakini dinlerken onu anladığımı uygun bir dille ifade ederim.	4,27	,700
24. Birisine bir öneride bulunmadan önce, onun öneri vermemi isteyip istemediğine dikkat ederim.	3,98	,930
25. Eğer karşımdakinin işine yarayacaksa yaşadığım benzer deneyimleri onunla paylaşırım.	4,39	,722

Tablo 3’te öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar görülmektedir.

Tablo 3 incelendiği zaman araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” alt boyutundaki “1. İnsanları oldukları gibi kabul ediyorum.” maddesinden ortalama 4,23 \pm ,846 puan, “3. Başkalarını önyargısız dinlerim.” maddesinden ortalama 4,10 \pm ,809 puan, “6. Birisiyle iletişim içindeyken sakın bir ses tonuyla konuşurum.” maddesinden ortalama 4,10 \pm ,864 puan, “13. Benimle herhangi bir konuda konuşmayı istemeyen birisini konuşmaya zorlamam.” maddesinden ortalama 4,19 \pm 1,129 puan, “15. Başkaları konuşurken yanıt vermeden önce onların sözlerini bitirmelerini beklerim.” maddesinden ortalama

4,13 \pm ,820 puan, “16.Birileriyle konuşurken onları rahatsız edebilecek kadar yakınlarında olmamaya özen gösteririm.” maddesinden ortalama 4,37 \pm ,759 puan, “21.Birileriyle konuşurken ona yanıt vermeden önce onu doğru anlayıp anlamadığımı yoklarım.” maddesinden ortalama 4,12 \pm ,795 puan, “23.Karşımdakini dinlerken onu anladığımı uygun bir dille ifade ederim.” maddesinden ortalama 4,27 \pm ,700 puan, “24.Birisine bir öneride bulunmadan önce, onun öneri vermemi isteyip istemediğine dikkat ederim.” maddesinden ortalama 3,98 \pm ,930 puan, “25.Eğer karşımdakinin işine yarayacaksa yaşadığım benzer deneyimleri onunla paylaşırım.” maddesinden ortalama 4,39 \pm ,722 puan aldıkları ve “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” alt boyutundaki maddelere “Sıklıkla” ve “Her zaman” düzeyinde yanıt verdikleri görülmektedir.

Tablo 4.

Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar (n=165)

Maddeler	\bar{x}	S
2. Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.	4,13	,793
5.Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konun açığa kavuşması için sorular sorarım.	4,16	,724
17.Duygularımı rahatlıkla dile getirebilirim.	4,07	,934
20.Düşüncelerimi sözel olarak ifade edebilirim.	4,30	,736

Tablo 4’te öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının “Kendini İfade Etme” alt boyutundaki “2. Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.” maddesinden ortalama 4,13 \pm ,793 puan, “5.Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konun açığa kavuşması için sorular sorarım.” maddesinden ortalama 4,16 \pm ,724 puan, “17.Duygularımı rahatlıkla dile getirebilirim.” maddesinden ortalama 4,07 \pm ,934 puan, “20.Düşüncelerimi sözel olarak ifade edebilirim.” maddesinden ortalama 4,30 \pm ,736 puan aldıkları ve Kendini İfade Etme”

alt boyutundaki maddelere “Sıklıkla” ve “Her zaman” düzeyinde yanıt verdikleri görülmektedir.

Tablo 5.

Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar (n=165)

Maddeler	\bar{x}	S
10.Konuşurken söylediklerimle beden dilinin uyuşmasına dikkat ederim.	4,26	,803
11.Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım.	4,13	,805
12.Konuşmaları dinlerken, içerikle yüz ifadesinin ya da ben duruşunun uyumuna dikkat ederim.	4,05	,825
18.Birisini dinlerken söylenenlerin altında yatan duyguları anlayabilirim.	3,97	,927
19.Yüz yüze olmasak da konuştuğum kişinin duygusunu yüz ifadesinden anlayabilirim.	4,02	,826
22.Yazışırken seçilen sözcüklerin de önemli olduğunu aklımda tutarım.	4,34	,761

Tablo 5’te öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar görülmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” alt boyutundaki “10.Konuşurken söylediklerimle beden dilinin uyuşmasına dikkat ederim.” maddesinden ortalama 4,26 \pm ,803 puan, “11.Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım.” maddesinden ortalama 4,13 \pm ,805 puan, “12.Konuşmaları dinlerken, içerikle yüz ifadesinin ya da ben duruşunun uyumuna dikkat ederim.” maddesinden ortalama 4,05 \pm ,825 puan, “18.Birisini dinlerken söylenenlerin altında yatan duyguları anlayabilirim.” .” maddesinden ortalama 3,97 \pm ,927 puan, “19.Yüz yüze

olmasak da konuştuğum kişinin duygusunu yüz ifadesinden anlayabilirim.” maddesinden ortalama 4,02 ±,826 puan, “22.Yazışırken seçilen sözcüklerin de önemli olduğunu aklımda tutarım.” maddesinden ortalama 4,34 ±,761 puan aldıkları ve “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” alt boyutundaki maddelere “Sıklıkla” ve “Her zaman” düzeyinde yanıt verdikleri görülmektedir.

Tablo 6.

Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “İletişim Kurmaya İsteklilik” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar (n=165)

Maddeler	\bar{x}	S
4.Yaşadığım olaylardaki duygularımı sözlerimle ve beden dilimle başkalarına iletebilirim.	4,20	,751
7.İnsanlara yakın ilgi duyarım.	3,90	,899
8.Diğer insanlarla kolaylıkla sohbet başlatabilirim.	3,92	,913
9.İlişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.	4,32	,672
14.Başkalarına içtenlikle iltifat ederim.	3,84	,971

Tablo 6’da öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “İletişim Kurmaya İsteklilik” alt boyutundaki maddelerden aldıkları puanlar görülmektedir.

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının “İletişim Kurmaya İsteklilik” alt boyutundaki “4.Yaşadığım olaylardaki duygularımı sözlerimle ve beden dilimle başkalarına iletebilirim.” maddesinden ortalama 4,20 ±,751 puan, “7.İnsanlara yakın ilgi duyarım.” maddesinden ortalama 3,90 ±,899 puan, “8.Diğer insanlarla kolaylıkla sohbet başlatabilirim.” maddesinden ortalama 3,92 ±,913 puan, “9.İlişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.” maddesinden ortalama 4,32 ±,672 puan, “14.Başkalarına içtenlikle iltifat ederim.” maddesinden ortalama 3,84 ±,971 puan aldıkları ve İletişim Kurmaya İsteklilik” alt boyutundaki maddelere “Sıklıkla” ve “Her zaman” düzeyinde yanıt verdikleri görülmektedir.

Tablo 7.

Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlar (n=165)

	n	\bar{x}	s	Min	Max
İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler	165	41,87	4,86	25	50
Kendini İfade Etme	165	16,66	2,43	10	20
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	165	24,76	3,24	13	30
İletişim Kurmaya İsteklilik	165	20,17	2,76	13	25
İletişim Becerileri Ölçeği	165	103,48	10,88	70	125

Tablo 7’de öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar verilmiştir.

Tablo 7 incelendiği zaman, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutu olan “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” boyutundan ortalama $41,87 \pm 4,86$ puan, minimum 25, maksimum 50 puan, “Kendini İfade Etme” boyutundan ortalama $16,66 \pm 2,43$ puan, minimum 10, maksimum 20 puan, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” boyutundan ortalama $24,66 \pm 3,24$ puan, minimum 13, maksimum 30 puan, “İletişim Kurmaya İsteklilik” boyutundan ortalama $20,17 \pm 2,76$ puan, minimum 13, maksimum 25 puan, İletişim Becerileri Ölçeği genelinden ortalama $103,48 \pm 10,88$ puan, minimum 70 maksimum 125 puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 8.

Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonuçları (n=165)

	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	T	P
İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler	Kadın	96	42,69	4,26	2,514	0,013*
	Erkek	69	40,72	5,42		
Kendini İfade Etme	Kadın	96	16,92	2,25	1,589	0,115
	Erkek	69	16,30	2,63		
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Kadın	96	25,42	3,04	3,105	0,002*
	Erkek	69	23,85	3,31		
İletişim Kurmaya İsteklilik	Kadın	96	20,41	2,69	1,308	0,193
	Erkek	69	19,84	2,85		
İletişim Becerileri Ölçeği	Kadın	96	105,46	9,67	2,725	0,007*
	Erkek	69	100,72	11,91		

* $p < 0,05$

Tablo 8’de öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar bağımsız örneklem t testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 8 incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutu olan “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” puanları ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Kadın öğretmen adaylarının İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler puanları, erkek öğretmen adaylarının İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutu olan “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” puanları ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Kadın öğretmen adaylarının Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim puanları, erkek öğretmen adaylarının Etkin Dinleme ve Sözel

Olmayan İletişim puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeğinden aldıkları toplam puanlar ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Kadın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeğinden aldıkları toplam puanlar, erkek öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeğinden aldıkları toplam puanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutu olan “Kendini İfade Etme” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutu olan “Kendini İfade Etme” puanları benzerdir. Katılımcıların İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutu olan “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutu olan “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları benzerdir.

Tablo 9.

Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Çevrelerinde Özel Eğitime Gereksinim Duyan Birey Bulunma Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonuçları (n=165)

	Bulunma	n	\bar{x}	S	T	P
İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler	Evet	107	42,26	4,57	1,398	0,184
	Hayır	58	41,15	5,32		
Kendini İfade Etme	Evet	107	16,89	2,35	1,626	0,107
	Hayır	58	16,24	2,53		
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Evet	107	25,13	3,12	1,912	0,59
	Hayır	58	24,10	3,38		
İletişim Kurmaya İsteklilik	Evet	107	20,37	2,75	1,245	0,216
	Hayır	58	19,81	2,78		
İletişim Becerileri Ölçeği	Evet	107	104,66	10,48	1,858	0,66
	Hayır	58	101,31	11,37		

* $p<0,05$

Tablo 9’da öğretmen adaylarının çevrelerinde özel eğitime ihtiyaç duyan birey bulunma değişkenine göre İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar bağımsız örneklem t testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 9’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutları olan “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” boyutu, “Kendini İfade Etme” boyutu, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” boyutu ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” boyutu puanları ile çevrelerinde özel eğitime gereksinim duyan birey bulunma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Çevrelerinde özel eğitime gereksinim bulunana veya bulunmayan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutları olan “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” boyutu, “Kendini İfade Etme” boyutu, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” boyutu ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” boyutu puanları benzerlik göstermektedir.

Katılımcı öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeğinden aldıkları toplam puan ile çevrelerinde özel eğitime gereksinim duyan birey bulunma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Çevrelerinde özel eğitime gereksinim bulunan veya bulunmayan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeğinden aldıkları toplam puanlar benzerlik göstermektedir.

Tablo 10.

Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Betimsel İstatistik Anova Testi Analiz Sonuçları (n=165)

	Yaş	n	\bar{x}	s	Min	Max	F	P
	16-21	43	41,79	6,23	25	50	0,131	0,942
İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler	22-27	77	41,83	4,77	27	49		
	28-33	21	41,57	3,72	34	47		
	34-üstü	24	42,41	3,18	36	50		
	16-21	43	16,51	2,71	11	20	0,369	0,775
Kendini İfade Etme	22-27	77	16,57	2,28	10	20		
	28-33	21	17,09	2,48	10	20		
	34-üstü	24	16,87	2,41	12	20		
	16-21	43	25,06	3,98	13	30	0,460	0,710
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	22-27	77	24,84	3,04	18	30		
	28-33	21	24,09	3,54	18	29		
	34-üstü	24	24,58	1,95	20	30		
	16-21	43	19,69	3,23	14	25	1,090	0,355
İletişim Kurmaya İsteklilik	22-27	77	20,46	2,64	14	25		
	28-33	21	19,66	2,85	13	24		
	34-üstü	24	20,54	2,06	17	25		
	16-21	43	103,06	13,62	70	125	0,154	0,927
İletişim Becerileri Ölçeği	22-27	77	103,71	10,53	80	119		
	28-33	21	102,42	9,67	84	119		
	34-üstü	24	104,41	7,48	93	125		

* $p < 0,05$

Tablo 10’da öğretmen adaylarının yaşına göre İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 10 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının yaşlarına göre İletişim Becerileri Ölçeği genel puanları ile ölçeğin alt boyutları “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler”, “Kendini İfade Etme”, “Etkin Dinleme ve

Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Yaş gruplarına bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği genel puanı ve alt boyut puanları benzerlik göstermektedir.

Tablo 11.

Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistik Anova Testi Analiz Sonuçları (n=165)

	Anne	n	\bar{x}	s	Min	Max	F	P	Fark
İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler	Okuryazar değil	18	40,44	3,61	35	50	0,436	0,854	
	Okuryazar	10	41,60	4,35	32	46			
	(ilkokul mezunu değil)								
	İlkokul	73	42,06	4,39	31	50			
	Ortaokul	14	42,85	4,80	32	50			
	Lise	29	41,82	6,59	25	49			
Kendini İfade Etme	Üniversite	19	41,73	5,28	27	49	2,403	0,030*	7-1
	Lisansüstü	2	44,00	4,24	41	47			
	Okuryazar değil	18	14,88	2,65	10	20			
	Okuryazar	10	16,80	2,93	10	20			
	(ilkokul mezunu değil)								
	İlkokul	73	16,61	2,41	11	20			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Ortaokul	14	17,14	2,24	13	20	1,243	0,287	
	Lise	29	17,00	2,19	12	20			
	Üniversite	19	17,42	2,34	11	20			
	Lisansüstü	2	18,50	0,70	18	19			
	Okuryazar değil	18	23,94	3,07	18	30			
	Okuryazar	10	23,60	2,98	19	28			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	(ilkokul mezunu değil)						1,226	0,295	
	İlkokul	73	24,76	2,92	18	30			
	Ortaokul	14	26,50	2,87	21	30			
	Lise	29	24,51	4,28	13	30			
	Üniversite	19	25,10	3,03	18	29			
	Lisansüstü	2	26,50	2,12	25	28			
Okuryazar değil	18	18,77	3,05	15	25				
Okuryazar	10	20,30	2,79	17	24				

İletişim Kurmaya İsteklilik	(ilkokul mezunu değil)							
	İlkokul	73	20,09	2,63	13	25		
	Ortaokul	14	20,92	2,67	17	25		
	Lise	29	20,41	2,89	14	25		
	Üniversite	19	20,63	2,81	16	25		
	Lisansüstü	2	22,00	1,41	21	23		
İletişim Becerileri Ölçeği	(ilkokul mezunu değil)							
	Okuryazar değil	18	98,05	9,92	84	125	1,301	0,260
	Okuryazar	10	102,30	10,64	80	114		
	İlkokul	73	103,54	9,66	83	122		
	Ortaokul	14	107,42	9,94	91	125		
	Lise	29	103,75	14,12	70	121		
Üniversite	19	104,89	11,11	81	119			
Lisansüstü	2	111,00	4,24	108	114			

* $p < 0,05$

Tablo 11’de öğretmen adaylarının anne eğitim düzeylerine göre İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 11 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının anne eğitim düzeylerine göre İletişim Becerileri Ölçeği genel puanları ile ölçeğin alt boyutları “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler”, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Anne eğitim düzeylerine bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği genel puanı ve alt boyut puanları benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının anne eğitim düzeylerine göre İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Gerçekleştirilen Games Howell Post-Hoc testi sonucuna göre, anne eğitim düzeyi lisansüstü olan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutundan puanları, anne eğitim düzeyi okuryazar olmayan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutu puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 12.

Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistik Anova Testi Analiz Sonuçları (n=165)

	Baba	n	\bar{x}	s	Min	Max	F	P
İletişim	Okuryazar değil	10	41,40	2,91	38	47	0,657	0,684
	Okuryazar (ilkokul mezunu değil)	6	40,50	3,20	36	45		
Temel Beceriler	İlkokul	53	41,73	4,24	31	50	1,262	0,278
	Ortaokul	29	43,34	5,26	32	50		
	Lise	34	41,67	5,66	25	49		
	Üniversite	29	41,20	5,55	25	49		
	Lisansüstü	4	42,75	3,09	40	47		
	Okuryazar değil	10	15,70	2,16	13	19		
	Okuryazar (ilkokul mezunu değil)	6	15,50	2,25	12	19		
Kendini İfade Etme	İlkokul	53	16,73	2,52	10	20	0,771	0,594
	Ortaokul	29	16,31	2,87	10	20		
	Lise	34	16,58	2,31	12	20		
	Üniversite	29	17,55	1,95	13	20		
	Lisansüstü	4	16,75	2,06	15	19		
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Okuryazar değil	10	23,30	2,11	20	26	0,186	0,980
	Okuryazar (ilkokul mezunu değil)	6	23,66	3,07	19	27		
	İlkokul	53	24,64	2,68	18	30		
	Ortaokul	29	24,93	3,75	18	30		
	Lise	34	24,73	3,92	13	30		
	Üniversite	29	25,48	3,30	17	30		
İletişim Kurmaya İsteklilik	Lisansüstü	4	25,75	1,70	24	28	0,435	0,855
	Okuryazar değil	10	19,80	3,55	15	25		
	Okuryazar (ilkokul mezunu değil)	6	20,00	3,16	16	24		
	İlkokul	53	20,00	2,53	14	25		
	Ortaokul	29	20,10	3,07	13	25		
	Lise	34	20,35	3,01	14	24		
	Üniversite	29	20,41	2,54	17	25		
İletişim Becerileri Ölçeği	Lisansüstü	4	21,00	1,41	20	23	0,435	0,855
	Okuryazar değil	10	100,20	9,67	87	117		
	Okuryazar (ilkokul mezunu değil)	6	99,66	8,47	87	113		
	İlkokul	53	103,11	9,05	84	119		
	Ortaokul	29	104,68	12,77	80	125		
	Lise	34	103,35	13,19	70	122		
	Üniversite	29	104,65	10,73	73	119		
Lisansüstü	4	106,25	6,34	99	114			

* $p < 0,05$

Tablo 12’de öğretmen adaylarının baba eğitim düzeylerine göre İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 12 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının baba eğitim düzeylerine göre İletişim Becerileri Ölçeği genel puanları ile ölçeğin alt boyutları “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler”, “Kendini İfade Etme”, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Baba eğitim düzeylerine bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği genel puanı ve alt boyut puanları benzerlik göstermektedir.

Tablo 13.

Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Öğretmenlik Mesleğini Seçme Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistik Anova Testi Analiz Sonuçları (n=165)

	Meslek	N	\bar{x}	s	Min	Max	F	P	Fark
İletişim	Kendi	114	42,42	4,86	25	50	1,339	0,258	
İlkeleri ve Temel Beceriler	Aile	12	40,33	4,09	34	45			
	Arkadaş	8	41,62	4,71	35	49			
Öğretmen	İş	11	41,09	6,97	25	49			
	İş	20	40,20	3,69	32	47			
garantisi	Kendi	114	17,09	2,14	12	20	4,626	0,001*	1-5
	Aile	12	16,08	2,31	11	19			
Kendini İfade Etme	Arkadaş	8	17,00	2,67	12	20			
	Öğretmen	11	16,00	2,72	11	19			
İş	İş	20	14,80	2,96	10	20			
	garantisi	Kendi	114	25,44	3,18	13	30	2,435	0,051
Etkin	Aile	12	23,83	2,40	19	28			
Dinleme	Arkadaş	8	24,12	2,41	21	27			
ve Sözel Olmayan İletişim	Öğretmen	11	24,27	4,3	17	29			
	İş	20	23,10	3,14	18	29			
garantisi	Kendi	114	20,53	2,61	14	25	2,058	0,089	
	Aile	12	19,66	3,05	14	24			
İletişim Kurmaya İsteklilik	Arkadaş	8	20,37	3,11	14	25			
Öğretmen	İş	11	19,18	3,60	13	24			
	İş	20	18,90	2,55	15	24			
garantisi	Kendi	114	105,30	10,27	70	125	3,267	0,013*	1-5
	Aile	12	99,91	9,51	84	113			
İletişim Becerileri Ölçeği	Arkadaş	8	103,12	10,94	84	117			
	Öğretmen	11	100,54	15,57	73	119			
İş	İş	20	97,00	9,71	80	119			
	garantisi								

* $p < 0,05$

Tablo 13'te öğretmen adaylarının mesleği seçme durumlarına göre İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 13 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme edenlerine göre İletişim Becerileri Ölçeği “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” puanı benzerlik göstermektedir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme edenlerine göre İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Gerçekleştirilen Games Howell Post-Hoc testi sonucuna göre, öğretmenlik mesleğine kendi isteği doğrultusunda karar veren öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutundan puanları, öğretmenlik mesleğini iş garantisi olduğu için seçen öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutundan puanları arasında kendi isteği doğrultusunda karar veren öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine göre İletişim Becerileri Ölçeği “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine göre İletişim Becerileri Ölçek genel toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Gerçekleştirilen Games Howell Post-Hoc testi sonucuna göre, öğretmenlik mesleğine kendi isteği doğrultusunda karar veren öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçek toplam puanları, öğretmenlik mesleğini iş garantisi olduğu için seçen öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçek genel toplam puanları arasında kendi isteği doğrultusunda karar veren öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 14.

Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Ailelerinin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Betimsel İstatistik Anova Testi Analiz Sonuçları (n=165)

	Ekonomik	n	\bar{x}	s	Min	Max	F	p
	Kötü	15	41,53	3,99	34	50	0,094	0,910
İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler	Orta	110	41,82	4,88	25	50		
	İyi	40	42,12	5,19	25	50		
	Kötü	15	16,20	2,88	10	20	2,868	0,60
Kendini İfade Etme	Orta	110	16,45	2,36	11	20		
	İyi	40	17,45	2,34	10	20		
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Kötü	15	23,53	2,89	18	28	1,342	0,264
	Orta	110	24,80	3,18	13	30		
	İyi	40	25,12	3,50	17	30		
İletişim Kurmaya İsteklilik	Kötü	15	20,06	2,98	15	25	1,470	0,233
	Orta	110	19,95	2,75	13	25		
	İyi	40	20,82	2,68	14	25		
İletişim Becerileri Ölçeği	Kötü	15	101,33	10,94	84	118	1,089	0,339
	Orta	110	103,03	10,63	70	125		
	İyi	40	105,52	11,52	73	125		

* $p < 0,05$

Tablo 14’te öğretmen adaylarının ailelerinin ekonomik durumlarına göre İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 14 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının ailelerinin ekonomik durumlarına göre İletişim Becerileri Ölçeği genel puanları ile ölçeğin alt boyutları “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler”, “Kendini İfade Etme”, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Ailelerinin ekonomik düzeylerine bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği genel puanı ve alt boyut puanları benzerlik göstermektedir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerileri; cinsiyet, yaş, etraflarında özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin olup olmadığı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, öğretmenlik mesleğini seçmelerindeki temel sebep ve ailelerinin ekonomik durumu değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar araştırmanın Sonuçlar bölümünde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Bu bölümde, alanyazında bu araştırmaya benzer olarak yapılan araştırmalar incelenerek, araştırma sonuçlarının benzerliği veya farklılığı tartışılacaktır. Bu araştırmada özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Buna göre kadın adayların iletişim becerileri erkek adaylardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yalnızca öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında “Kendini İfade Etme” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının “Kendini İfade Etme” alt boyutunda iletişim becerilerinin benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Katılımcıların iletişim becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında “İletişim Kurmaya İsteklilik” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının İletişim “İletişim Kurmaya İsteklilik” alt boyutunda iletişim becerilerinin benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Alanyazında bu araştırma sonucunda elde edilen bulgulara benzer şekilde bulgular elde eden araştırmalar bulunmuştur. Çetinkaya (2011), Özerbaş, Bulut ve Usta (2007), Tepeköylü, Soytürk ve Çamlıyer (2009), Sungur (2018), Baykara-Pehlivan (2005), Bozkurt-Bulut (2003), Kılıçgil, Bilir, Özdiç, Eroğlu ve Eroğlu (2009), Erigüç, Şener ve Eriş (2013), Bugay ve Korkut Owen (2016), Ocak ve Erşen (2015), Başer, Kırhoğlu ve Kırhoğlu (2014), Milli ve Yağcı (2017), Aydın, Çelik ve Baş (2017) tarafından farklı bölümlerden öğretmen adayları ile yapılan benzer araştırmalarda, öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet değişkeni

arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Kadın öğretmen adaylarının iletişim becerileri erkek öğretmen adaylarının iletişim becerilerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Dilekman, Başcı ve Bektaş (2008), Gülbahçe (2010), Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu (2009), Kayabaşı ve Akcengiz (2014), Bingöl ve Demir (2011), Yılmaz ve Çimen (2008) tarafından farklı bölümlerden öğretmen adayları ile yapılan benzer araştırmalarda, öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Yani cinsiyete bakılmaksızın öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Alanyazında cinsiyet değişkeni ile ilgili yapılan araştırmalarda görüldüğü gibi iki farklı bulguya ulaşan araştırmaların olduğu görülmüştür. Bu nedenle cinsiyet değişkeni ile ilgili bir genelleme yapmanın doğru olmayacağı görüşüne varılmıştır.

Araştırmada bir başka değişken olan yaş değişkeni ile ilgili alanyazında benzer araştırmaların olduğu görülmüştür. Bu araştırmada özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yani yaş gruplarına bakılmaksızın adayların iletişim becerilerinin benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu (2009) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile yaş değişkeni açısından empati, eşitlik ve etkililik arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Daha küçük yaştaki öğretmen adaylarının iletişim becerileri büyük yaştaki öğretmen adaylarının iletişim becerilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Korkut (2005), tarafından yapılan araştırmada, katılımcıların yaşları ile iletişim becerilerini algılama arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu durumu ise katılımcıların aynı yaş grubunda olması ile ilişkilendirmiştir. Erigüç, Şener ve Eriş (2013), Tepeköylü, Soytürk ve Çamlıyer (2009), Yılmaz, Üstün ve Odacı (2009), Yılmaz ve Çimen (2008) tarafından yapılan araştırmalarda, yaş grupları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yani yaş gruplarına bakılmaksızın adayların iletişim becerilerinin benzerlik gösterdiği görülmüştür. Erigüç ve Eriş (2013), tarafından yapılan bir araştırmada ise katılımcıların iletişim becerileri ile yaşları arasında anlamlı bir fark bulunamazken, araştırmada davranışsal

iletişim becerileri boyutunda fark tespit edilmiştir ve 18-20 yaş aralığındaki katılımcıların diğer yaş aralıklarındaki katılımcılara göre, daha yüksek davranışsal iletişim becerisine sahip oldukları görülmüştür.

Alanyazında yaş değişkeni ile ilgili yapılan araştırmalarda görüldüğü üzere farklı araştırmacılar tarafından birden fazla bulguya ulaşılmıştır. Bu yüzden iletişim becerileri ile yaş değişkeni arasında bir genelleme yapmanın doğru olmayacağı sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın bir başka değişkeni öğretmen adaylarının anne eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Yani öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin anne eğitim durumlarına bakılmaksızın benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Yalnızca öğretmen adaylarının anne eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında “Kendini İfade Etme” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir. Anne eğitim durumu lisansüstü olan öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin “Kendini İfade Etme” alt boyutunda, anne eğitim düzeyi okuryazar olmayan öğretmen adaylarının iletişim becerilerinden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Alanyazında iletişim becerileri ile anne eğitim durumları arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok araştırmanın olduğu görülmüştür. Çetinkaya (2011), Erigüç, Şener ve Eriş (2013), Yılmaz (2007), Bingöl ve Demir (2011), Başer, Kırılıoğlu ve Kırılıoğlu (2011), Tepeköylü, Soytürk ve Çamlıyer (2009), Toy (2007), Yılmaz ve Çimen (2008) tarafından yapılan araştırmalarda adayların anne eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Yani adayların anne eğitim durumlarına bakılmaksızın iletişim becerilerinin benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Özdemir (2011), tarafından yapılan bir araştırmada katılımcıların anne eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına göre katılımcıların anne eğitim durumu yükseldikçe iletişim becerilerinin de artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Erigüç ve Eriş (2013) tarafından yapılan bir araştırmada katılımcıların anne eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Buna göre anne eğitim durumu ilkökul olan

adayların iletişim becerilerinin diğer adaylardan daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Alanyazında anne eğitim durumu değişkeni ile ilgili araştırmalarda iki farklı sonuca ulaşılmıştır. Bu yüzden adayların anne eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında bir genelleme yapmanın doğru olmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın bir başka değişkeni olan öğretmen adaylarının baba eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yani adayların baba eğitim durumlarına bakılmaksızın iletişim becerilerinin benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Alanyazında adayların iletişim becerileri ile baba eğitim durumları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların olduğu görülmüştür. Toy (2007), Çetinkaya (2011), Bingöl ve Demir (2011), Başer, Kırlioğlu ve Kırlioğlu (2014), Tepeköylü, Soytürk ve Çamlıyer (2009), Erigüç, Şener ve Eriş (2013) tarafından yapılan bazı araştırmalarda adayların baba eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Yani adayların baba eğitim durumlarına bakılmaksızın iletişim becerilerinin benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Özdemir (2011), tarafından yapılan bir araştırmada katılımcıların baba eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Araştırmada, katılımcıların baba eğitim durumları yükseldikçe iletişim becerilerinin de artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz ve Çimen (2008), tarafından yapılan bir araştırmada, katılımcıların baba eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya göre baba eğitim durumu daha düşük olan katılımcıların iletişim becerilerinin de daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz (2007), tarafından yapılan bir araştırmada, katılımcıların baba eğitim durumları ile iletişim becerileri alt boyutu olan bilişsel ve duygusal iletişim becerisi açısından anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Araştırmada, babası üniversite mezunu olan katılımcıların, babası diğer öğrenim düzeylerinde olan katılımcılara göre bilişsel iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Duygusal iletişim becerisi açısından bakıldığında ise, babası okur-yazar olan katılımcıların, babası diğer öğrenim düzeylerinde olan katılımcılara göre daha yüksek duygusal iletişim becerisine sahip oldukları görülmüştür. Erigüç ve Eriş (2013), tarafından

yapılan bir araştırmada ise, katılımcıların baba eğitim durumları ile iletişim becerileri alt boyutu olan davranışsal iletişim becerileri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Araştırmaya göre, babasının eğitim düzeyi ilkokul olan katılımcıların, babası diğer eğitim düzeylerinde olan katılımcılara göre, davranışsal iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Alanyazında baba eğitim durumu değişkeni ile ilgili araştırmalarda iki farklı sonuca ulaşılmıştır. Bu yüzden adayların baba eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında bir genelleme yapmanın doğru olmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın bir başka değişkeni olan ğretmen adaylarının aile ekonomik durumları ile iletişim becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yani adayların aile ekonomik durumlarına bakılmaksızın iletişim becerilerinin benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Alanyazında adayların iletişim becerileri ile aile ekonomik durumları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların olduğu görülmüştür. Özerbaş, Bulut ve Usta (2007), Erigüç, şener ve Eriş (2013), Toy (2007), Bingöl ve Demir (2011), Tepeköylü, Soytrk ve Çamlıyer (2009), yaptıkları araştırmalar sonucunda katılımcıların aile ekonomik durumları ile iletişim becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığını tespit etmişlerdir. Yani katılımcıların aile ekonomik durumlarına bakılmaksızın iletişim becerilerinin benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Kayabaşı ve Akcengiz (2014), tarafından yapılan araştırmada, ğretmen adaylarının aile ekonomik durumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Aile ekonomik durumu yüksek olan ğretmen adaylarının iletişim becerilerinin, aile ekonomik durumu orta ve az olan ğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Yılmaz (2007), tarafından yapılan araştırmada, katılımcıların aile ekonomik durumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Aile ekonomik durumu düşük olan katılımcıların, iletişim becerilerinin alt boyutu olan duygusal iletişim becerisinde, aile ekonomik durumu orta ve yüksek olan katılımcılara göre daha yüksek iletişim becerisine sahip olduğu görülmüştür.

Erigüç ve Eriş (2013), tarafından yapılan araştırmada ise, katılımcıların aile ekonomik durumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Aile ekonomik durumu düşük olan katılımcıların, iletişim becerilerinin alt boyutu olan bilişsel iletişim becerisinde, aile ekonomik durumu orta ve yüksek olan katılımcılara göre daha yüksek iletişim becerisine sahip olduğu görülmüştür.

Alanyazında aile ekonomik durumu değişkeni ile ilgili araştırmalarda iki farklı sonuca ulaşılmıştır. Bu yüzden adayların aile ekonomik durumları ile iletişim becerileri arasında bir genelleme yapmanın doğru olmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın bir başka değişkeni olan öğretmen adaylarının çevrelerinde özel eğitime ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmaması ile iletişim becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yani adayların çevrelerinde özel eğitime ihtiyaç duyan birey olup olmadığına bakılmaksızın iletişim becerilerinin benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Alanyazında bu değişken ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla değişkenin analizi sonrasında elde edilen bulgu ile ilgili de bir araştırma bulunamamıştır.

Araştırmanın bir başka değişkeni olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri ile iletişim becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlik mesleğine kendi isteği doğrultusunda karar veren öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin, öğretmenlik mesleğini iş garantisi olduğu için seçen öğretmen adaylarının iletişim becerilerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

Özsoy, Özsoy, Özkara ve Memiş (2010), eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin incelenmesi amacıyla benzer bir araştırma yapmıştır. Araştırmada, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerini belirlemek amacıyla bilinç, güvence, ideal ve etkilenme faktörlerinden oluşan bir ölçek kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlik mesleğini bilinçli olarak seçen öğretmen adaylarının sayısı diğerlerine göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

5.2. Sonuçlar

Bu araştırmada, özel eğitim ğretmen adaylarının iletişim becerileri, farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar şunlardır:

1. Araştırma kapsamına alınan ğretmen adaylarının İletişim Becerileri leği alt boyutu olan “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” puanları ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadın ğretmen adaylarının İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler puanları, erkek ğretmen adayların İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.
2. Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri leği alt boyutu olan “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” puanları ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadın ğretmen adaylarının Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim puanları, erkek ğretmen adaylarının Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.
3. Araştırmaya katılan ğretmen adaylarının İletişim Becerileri leğinden aldıkları toplam puanlar ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Kadın ğretmen adaylarının İletişim Becerileri leğinden aldıkları toplam puanlar, erkek ğretmen adaylarının İletişim Becerileri leğinden aldıkları toplam puanlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.
4. Öğretmen adaylarının İletişim Becerileri leği alt boyutu olan “Kendini İfade Etme” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Kadın ve erkek ğretmen adaylarının İletişim Becerileri leği alt boyutu olan “Kendini İfade Etme” puanları benzerdir.
5. Katılımcıların İletişim Becerileri leği alt boyutu olan “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Kadın ve erkek ğretmen adaylarının İletişim Becerileri leği alt boyutu olan “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları benzerdir.
6. Araştırmaya katılan ğretmen adaylarının İletişim Becerileri leği alt boyutları olan “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” boyutu, “Kendini İfade

Etme” boyutu, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” boyutu ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” boyutu puanları ile çevrelerinde özel eğitime gereksinim duyan birey bulunma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Çevrelerinde özel eğitime gereksinim bulunana veya bulunmayan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutları olan “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” boyutu, “Kendini İfade Etme” boyutu, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” boyutu ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” boyutu puanları benzerlik göstermektedir.

7. Katılımcı öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeğinden aldıkları toplam puan ile çevrelerinde özel eğitime gereksinim duyan birey bulunma değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır. Çevrelerinde özel eğitime gereksinim bulunan veya bulunmayan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeğinden aldıkları toplam puanlar benzerlik göstermektedir.
8. Araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının yaşlarına göre İletişim Becerileri Ölçeği genel puanları ile ölçeğin alt boyutları “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler”, “Kendini İfade Etme”, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir. Yaş gruplarına bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği genel puanı ve alt boyut puanları benzerlik göstermektedir.
9. Araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının anne eğitim düzeylerine göre İletişim Becerileri Ölçeği genel puanları ile ölçeğin alt boyutları “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler”, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir. Anne eğitim düzeylerine bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği genel puanı ve alt boyut puanları benzerlik göstermektedir.
10. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının anne eğitim düzeylerine göre İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir. Anne eğitim düzeyi lisansüstü olan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği

“Kendini İfade Etme” alt boyutundan puanları, anne eğitim düzeyi okuryazar olmayan öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutu puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

11. Araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının baba eğitim düzeylerine göre İletişim Becerileri Ölçeği genel puanları ile ölçeğin alt boyutları “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler”, “Kendini İfade Etme”, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Baba eğitim düzeylerine bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği genel puanı ve alt boyut puanları benzerlik göstermektedir.
12. Araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme edenlerine göre İletişim Becerileri Ölçeği “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler” puanı benzerlik göstermektedir.
13. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme edenlerine göre İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlik mesleğine kendi isteği doğrultusunda karar veren öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutundan puanları, öğretmenlik mesleğini iş garantisi olduğu için seçen öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği “Kendini İfade Etme” alt boyutundan puanları arasında kendi isteği doğrultusunda karar veren öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.
14. Araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine göre İletişim Becerileri Ölçeği “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim

Becerileri Ölçeği “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları benzerlik göstermektedir.

15. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine göre İletişim Becerileri Ölçek genel toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlik mesleğine kendi isteği doğrultusunda karar veren öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçek toplam puanları, öğretmenlik mesleğini iş garantisi olduğu için seçen öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçek genel toplam puanları arasında kendi isteği doğrultusunda karar veren öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.
16. Araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının ailelerinin ekonomik durumlarına göre İletişim Becerileri Ölçeği genel puanları ile ölçeğin alt boyutları “İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler”, “Kendini İfade Etme”, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir. Ailelerinin ekonomik düzeylerine bakılmaksızın öğretmen adaylarının İletişim Becerileri Ölçeği genel puanı ve alt boyut puanları benzerlik göstermektedir.

5.3. Öneriler

1. Üniversitelerin eğitim fakülteleri özel eğitim öğretmenliği programları gözden geçirilerek, öğretmen adaylarına iletişim becerilerini kazandırmaya yönelik dersler açılabilir. Eğer iletişim becerileri ile ilgili ders ya da dersler varsa da dersin içeriği düzenlenebilir ve dersin kredi eksiklikleri giderilebilir.

2. Özel eğitim öğretmen adaylarına üniversite bünyelerinde iletişim becerilerini kazandırmaya ve geliştirmeye yönelik konferanslar verilebilir.

3. Özel eğitim öğretmen adaylarını yetiştiren öğretim elemanları ve asistanlara iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim seminerleri verilebilir.

4. Özel eğitim öğretmen adaylarını yetiştirecek öğretim elemanı ve asistan alımlarında, adayların iletişim becerilerini ölçmek amacıyla sorular hazırlanıp,

adaylara sorulabilir. Alımlarda adayların iletişim becerilerinin iyi olması kriter olarak belirlenerek, tercih sebebi olabilir.

5. Özel eğitim öğretmen adaylarına seçmeli dersler hazırlanırken iletişim becerileri kazandıracak derslere yer verilebilir.

6. Alanyazında özel eğitim öğretmen adaylarının iletişim becerilerini farklı değişkenlere göre ölçen araştırma sayısı artırılabilir.

7. Araştırma örneğine başka üniversitelerde öğrenim gören özel eğitim öğretmen adayları da dahil edilerek karşılaştırmalı bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Afat, N. ve Çiçek, Ş. (2019). Özel eğitim öğretmenliği lisans programlarındaki öğrencilerin profili ve alana yönelik görüşleri. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 1 (1), 97-127.
- Akçamete, G. (2009). *Genel eğitim okullarında özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim*. (2. baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Akgün, R. ve Çetin, H. (2018). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin ve empati düzeylerinin belirlenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (3), 103-117.
- Aliusta, Z., Akmanlar, Z. ve Gökçaya, F. (2019). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 20 (1), 10-13.
- American Association on Mental Retardation (2002). *Mental retardation: Definition, classification, and systems of supports (10th ed.)*. Annapolis Junction, MD: AAMR Publications.
- Arslan, A. (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38 (1), 146-173.
- Ataman, A. (Ed.). (2011). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. (2. baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Aydın, E., Çelik, A. ve Baş, M. (2017). Beden eğitimi öğretmen adaylarının iletişim düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (1), 25-34.
- Ayres, B. J., Meyer, L. H., Erevelles, N., Park-Lee, S. (1994). Easy for you to say: Teacher perspectives on implementing the most promising practices.

Journal of the Association for Persons With Severe Handicaps, 19, 84-93.
doi:10.1177/154079699401900202.

- Baki, Y. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma öz yeterliliklerinin ve iletişim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 13 (19), 213-233.
- Bandura, A. (1997). *Self efficacy: The exercise of control*. New York, NY: W. H. Freeman.
- Başer, D., Kırılıoğlu, M. Ve Kalaycı-Kırılıoğlu, H.İ. (2014). Sosyal hizmet öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi: Selçuk üniversitesi örneği. *Tunceli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (5), 105-120.
- Baykara-Pehlivan, K. (2005). Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışma. *İlköğretim Online Dergisi*, 4 (2), 17-23.
- Bingöl, G. ve Demir, A. (2011). Amasya sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri. *Göztepe Tıp Dergisi*, 26 (4), 152-159.
- Bozkurt-Bulut, N. (2003). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin iletişim becerilerine ilişkin algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (4), 443-452.
- Brady, N. C., McLean, L. K. (1996). Arbitrary symbol learning by adults with severe mental retardation: A comparison of lexigrams and printed words. *American Journal on Mental Retardation*, 100, 423-427.
- Brady, N. C., ve McLean, L. K. (2000). Emergent symbolic relations in speakers and Brady nonspeakers. *Research in Developmental Disabilities*, 21, 197-214.
- Brady, N. C., Fleming, K., Thiemann-Bourque, K., Olswang, L., Dowden, P., Saunders, M., ve Marquis, J. (2012). Development of the communication complexity scale. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 21, 16-28. doi:10.1044/1058-0360(2011/10-0099).

- Brady, N. C., Bruce, S., Goldman, A., Erickson, K., Mineo, B., Ogletree, B. T., Wilkinson, K. (2016). Communication services and supports for individuals with severe disabilities: Guidance for assessment and intervention. *American Journal on Intellectual and Developmental Disabilities*, 121(2), 121-138.
- Bugay, A. ve Korkut-Owen, F. (2016). İletişim becerilerinin yordayıcıları: Bilgive iletişim teknolojilerinin kullanımı, benlik saygısı, dışa dönüklük ve cinsiyet. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (2), 542-554.
- Cirrin, F. M., Rowland, C. M. (1985). Communicative assessment of nonverbal youths with severe/profound mental retardation. *Mental Retardation*, 23, 52-62.
- Cüceloğlu, D. (2017). *İnsan insana* (55. basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2017). *İnsan ve davranışı* (34. basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 567-576.
- Darling-Hammond, L., Chung, R., Frelow, F. (2002). Variation in teacher preparation: How well do different path-ways prepare teachers to teach? *Journal of Teacher Education*, 53, 286-302. doi:10.1177/0022487102053004002.
- Darwin, C. (1872). *The expression of emotion in man and animals*. London: John Murray.
- Dilekmen, M., Başcı, Z. ve Bektaş, F. (2008). Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (2), 223-231.
- Doğruluk, S., Mutluay, Y. ve Baysal, S. (2019). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Bilimsel Eğitim Araştırmaları*, 3 (1), 1-28.

- Doyle, A. (2019). Verbal Communication Skills List and Examples. Skills & Keywords. <https://www.thebalancecareers.com/verbal-communication-skills-list-2059698> Erişim Tarihi: 01.02.2020.
- Dökmen, Ü. (2018). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. (60. basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dülger-Ceylan, E. ve Atalar, A.D. (2018). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin değişkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 98-114.
- Erigüç, G. ve Eriş, H. (2013). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri: Harran üniversitesi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (46), 232-254.
- Erigüç, G., Şener, T. ve Eriş, H. (2013). İletişim becerilerinin değerlendirilmesi: Bir meslek yüksekokulu öğrencileri örneği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 16 (1), 45-65.
- Eripek, S. (2005). Özel gereksinimi olan çocuklar ve özel eğitim. S. Eripek, (Ed.), *Özel eğitim* (4. baskı) içinde (1-14). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.
- Erözkan, A. (2005). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini etkileyen faktörler. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22 (22), 135- 149.
- Eurybase (2009). *Türk eğitim sisteminin örgütlenmesi*. Ankara: European Commission.
- Fontenot, K. A. (2018). "Nonverbal communication and social cognition". Salem Press Encyclopedia of Health. 4: 4.
- Gülbahar, B. ve Sıvacı, S.Y. (2018). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile sınıf yönetimi yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 268-301.

- Gülbahçe, . (2010). Kazım Karabekir eğitim fakültesi ğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12 (2), 12-22.
- Indeed (2019). 4 Types of Communication (With Examples). <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/types-of-communication>. Erişim Tarihi: 20.11.2019.
- Kadalk-Dlek, A. (2015). *niversite ğrencilerinin iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2014). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler ve teknikler (26. basım). Ankara: Akademik Yayıncılık.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi zel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 1-13.
- Kaya, A. (2017). İletişime giriş: Temel kavramlar ve süreçler. A. Kaya, (Ed.), *Kişilerarası ilişkiler ve etkili iletişim* (11. baskı) içinde (1-29). Ankara: Pegem Akademi.
- Kayabaşı, Y. ve Akcengiz, S.A. (2014). Eğitim fakültesinde okuyan ğretmen adaylarının iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, (33), 86-104.
- Kenneth, L. S. (2005). *Handbook of Visual Communication: Theory, Methods, and Media*. s.123. ISBN 978-0-8058-4178-7
- Kılıçgil, E., Bilir, P., Özdiç, ., Eroğlu, K. ve Eroğlu, B. (2009). İki farklı niversitenin beden eğitimi ve spor yüksekokulu ğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 19-28.

- Korkut, F. (2005). Yetişkinlere yönelik iletişim becerileri eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (1), 143-149.
- Koser, İ.E. (2019). *Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri, problem çözme becerileri ve bağlanma stilleri ilişkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Light, J. ve McNaughton, D. (2014). Communicative competence for individuals who require augmentative alternative communication: A new definition for a new era of communication? *Augmentative and Alternative Communication*, 30 (1), 1-18.
- Mar, H. H. & Sali, N. (1999). Profiles of the expressive communication skills of children and adolescents with severe cognitive disabilities. *Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities*, 54(1), 77-89.
- McCornack, S. (2019). *Choices & Connections: an Introduction to Communication* (2 ed.). Boston: BEDFORD BKS ST MARTIN'S. s. 138. ISBN 978-1-319-04352-0.
- McLean. L. K., Brady. N. C., McLean. J. E., Behrens, G. A. (1999). Communication forms and functions of children and adults with severe mental retardation in community and institutional settings. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 42, 231-240.
- McLean, J. E., McLean, L. K. S., Brady, N. C., & Etter, R. (1991). Communication profiles of two types of gesture using nonverbal persons with severe to profound. *J Speech Hear Res.* 34(2):294-308.
- Ogletree, B. T., Wetherby, A. M. ve Westling, D. (1992). Profile of the prelinguistic intentional communicative abilities of children with profound mental retardation. *American Journal on Mental Retardation*, 97(2), 186-196.

- Ogletree, B. T., Bruce, S. M., Finch, A., Fahey, R. Ve McLean, L. (2011). Recommended communication-based interventions for individuals with severe intellectual disabilities. *Communication Disorders Quarterly*, 32(2), 164-175. doi:10.1177/1525740109348791.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*: <https://orgm.meb.gov.tr/> (05.02.2020).
- Milli, M.S. ve Yağcı, U. (2017). Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 286-298.
- Ocak, G. ve Erşen, Z.B. (2015). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri algılarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (33), 1-19.
- Oğuzkan, F. (2003). *Eğitim terimleri sözlüğü* (3. baskı). Ankara: Emel Matbaacılık.
- Özdamar, K. (2004). Paket programlar ve istatistiksel veri analizi. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özdemir, G. (2011). *Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri ve yaşam yönelimlerinin stresle baş etme tutumları üzerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Özerbaş, M.A., Bulut, M. ve Usta, E. (2007). Öğretmen adaylarının algıladıkları iletişim becerisi düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 123-135.
- Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y. ve Memiş A.D. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler. *İlköğretim Online Dergisi*, 9 (3), 910-921.
- Romski, M. A., Sevcik, R. A., Adamson. L. B. (1999). Communication patterns of youth with mental retardation with and without their speech-output

communication devices. *American Journal on Mental Retardation*, 249-259.

Ruppar, A. L., Neeper, L. S., Dalsen, J. (2016). Special Education Teachers' Perceptions of Preparedness to Teach Students With Severe Disabilities. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities*, 1 –14.

Saracaloğlu, A.S., Yenice, N. ve Karasakaloğlu, N. (2009). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 187-206.

Saygı, M. (2007). Kuzey Kıbrıs'ta özel eğitim ve kaynaştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, (1).

Sharma, P. (2020). Written Communication: Meaning, Advantages and Limitations. <http://www.yourarticlelibrary.com/business-communication/written-communication/written-communication-meaning-advantages-and-limitations/70195> Erişim Tarihi: 02.02.2020.

Sucuoğlu, B. (2009). Zihin engelinin tarihçesi. B. Sucuoğlu (Ed.). Zihin engellilerin eğitimi içinde. Ankara: Kök Yayıncılık.

Sungur, S.A. (2018). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri algısı ile kişilerarası ilişki boyutları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Selçuk İletişim*, 11 (2), 126-138.

Tepeköylü, Ö., Soytürk, M. ve Çamlıyer, H. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerisi algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7 (3), 115-124.

Tepeli, K.ve Arı, R. (2011). Okul öncesi eğitim öğretmeni ve öğretmen adaylarının iletişim ve sosyal becerilerinin karşılaştırılmalı olarak incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 385-394.

- Toy, S. (2007). *Mühendislik ve hukuk fakülteleri öğrencilerinin iletişim becerileri açısından karşılaştırılması ve iletişim becerileriyle bazı değişkenler arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tösten, R. (2010). Türkiye'de özel eğitim sürecine genel bakış. *Eğitim Dergisi*, (28).
- Turan, F. ve Akoğlu G. G. (2011). İletişim, dil ve konuşma bozuklukları olan çocuklar ve eğitimleri. N. Baykoç Dönmez, (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim* (1. baskı) içinde (335-358). Ankara: Eğiten Kitap.
- Turnbull, H. R., Beegle, R. Stowe, M. J. (2007). *Public policy and developmental disabilities: A 35-year retrospective and a 5-year prospective on the core concepts in disability*. In: S. Odom, R.H. Horner, M.E. Snell ve J. Blacher, *Handbook on Developmental Disabilities*, 15-34. London: Guilford Press.
- Türk Dil Kurumu (2020). *Türk Dil Kurumu Sözlüğü*: <http://www.tdk.gov.tr> (05.02.2020).
- Uygun, K. ve Arıkan, A. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Uluslar arası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8 (4), 2256-2281.
- Westling, D. L., Salzberg, C., Collins, B. C., Morgan, R., Knight, V. (2014). *Research on the preparation of teachers of students with severe disabilities*. In P. T. Sindelar, E. D. McCray, M. T. Brownell, B. Lignugaris/Kraft (Eds.), *Handbook of research on special education teacher preparation* (ss. 205-319). New York, NY: Routledge.
- Westling, D. L., Fox, L. L., Carter, E. W. (2015). *Teaching students with severe disabilities*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Yılmaz, B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin kişilerarası iletişim becerileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Yılmaz, İ. ve Çimen, Z. (2008). Beden eğitimi öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeyleri. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10 (3), 3-14.
- Yılmaz, M., Üstün, A. ve Odacı, H. (2009). Okul öncesi öğretmen adaylarının iletişim becerileri düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Giresun Üniversitesi Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), 8-19.
- Yüksel, A. H. (2014). İletişimin tanımı ve temel bileşenleri. U. Demiray, (Ed.), *Etkili iletişim* (7. baskı) içinde (1-43). Ankara: Pegem Akademi.

EKLER

Ek 1: Kişisel Bilgi Formu

Sayın katılımcılar;

Bu çalışma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yakın Doğu Üniversitesi Özel Eğitim Yüksek Lisans öğrencisi Ayşe Türkmen Uslu tarafından yüksek lisans tezi olarak, Doç. Dr. Mukaddes Sakallı Demirok danışmanlığında yürütülmektedir.

Aşağıda sizi tanımamıza yönelik bazı sorular bulunmaktadır. Sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın güvenilirliği açısından oldukça önemlidir. Test üzerinde kimliğinizi belirten herhangi bir soru yer almamaktadır. Dolayısıyla her soru için olduğunca samimi şekilde size uygun cevabı işaretleyiniz. Lütfen her maddeyi cevapladığınızdan da emin olunuz. Çalışmayla ilgili bilgi almak için Ayşe Türkmen Uslu (ayse.turkmenuslu@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Katılımınız için teşekkür ederim.

1.Cinsiyetiniz?

Kadın

Erkek

2. Yaşınız?

()

3.Etrafınızda özel eğitime ihtiyaç duyan birey var mıdır?

evet hayır

4.Annenizin eğitim durumu

Okur-yazar değil

Okur-yazar (ilkokul mezunu değil)

İlkokul

Ortaokul

Lise

Üniversite

Yüksek Lisans-Doktora

5.Babanızın eğitim durumu

Okur-yazar değil

Okur-yazar (ilkokul mezunu değil)

İlkokul

Ortaokul

Lise

Üniversite

Yüksek Lisans-Doktora

6.Öğretmenlik mesleğini seçmenizdeki temel sebep nedir?

Kendi isteğim ile

Ailemin isteği ile

Arkadaşlarımın yönlendirmesi ile

Öğretmen yönlendirmesi

İş garantisi düşüncesi ile

7.Ailenizin ekonomik düzeyini nasıl tanımlarsınız?

Kötü

Orta

İyi

Ek 2: İletişim Becerileri Ölçeği

İLETİŞİM BECERİLERİ ÖLÇEĞİ (İBÖ)

YÖNERGE: Bu ölçek iletişimle ilgili bazı özelliklerinizi ölçmeye yöneliktir. Aşağıda sunulan ifadeleri, o ifadelerle ilgili genelde kendinizi nasıl bulduğunuzu düşünerek okuyunuz. İlişkilerimizdeki özelliklerimiz elbette kiminle, hangi koşullarda, ne zaman ilişkide bulunduğumuza bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. O nedenle ifadeleri **genelde** gösterdiğiniz tepkilere göre değerlendiriniz. Değerlendirmenizi 1-hiçbir zaman 2-nadiren, 3-bazen, 4-sıklıkla, 5-her zaman olmak üzere yaptıktan sonra ifadenin karşısındaki uygun yere (X) işareti koyarak belirtiniz. Hiç bir ifadeyi boş bırakmamanız sonuçları daha sağlıklı değerlendirmemize yarayacaktır. Teşekkür ederiz.

İfadeler	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. İnsanları oldukları gibi kabul ederim.	①	②	③	④	⑤
2. Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.	①	②	③	④	⑤
3. Başkalarını önyargısız dinlerim.	①	②	③	④	⑤
4. Yaşadığım olaylardaki duygularımı sözlerimle ve beden dilimle başkalarına iletebilirim.	①	②	③	④	⑤
5. Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konunun açığa kavuşması için sorular sorarım.	①	②	③	④	⑤
6. Birisi ile iletişim içindeyken sakın bir ses tonuyla konuşurum.	①	②	③	④	⑤
7. İnsanlara yakın ilgi duyarım.	①	②	③	④	⑤
8. Diğer insanlarla kolaylıkla sohbet başlatabilirim.	①	②	③	④	⑤
9. İlişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.	①	②	③	④	⑤
10. Konuşurken söylediklerimle beden dilimin uyuşmasına dikkat ederim.	①	②	③	④	⑤
11. Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım.	①	②	③	④	⑤
12. Konuşmaları dinlerken, içerikle yüz ifadesinin ya da beden duruşunun uyumuna dikkat ederim.	①	②	③	④	⑤
13. Benimle herhangi bir konuda konuşmayı istemeyen birisini konuşmaya zorlamam.	①	②	③	④	⑤
14. Başkalarına içtenlikle iltifat ederim.	①	②	③	④	⑤
15. Başkaları konuşurken yanıt vermeden önce onların sözlerini bitirmelerini beklerim.	①	②	③	④	⑤
16. Birileriyle konuşurken onları rahatsız edebilecek kadar yakınlarında olmamaya özen gösteririm.	①	②	③	④	⑤
17. Duygularımı rahatlıkla dile getirebilirim.	①	②	③	④	⑤
18. Birisini dinlerken söylenenlerin altında yatan duyguları anlayabilirim.	①	②	③	④	⑤

19. Yüz yüze olmasak da konuştuğum kişinin duygusunu ses tonundan anlayabilirim.	①	②	③	④	⑤
20. Düşüncelerimi sözel olarak ifade edebilirim.	①	②	③	④	⑤
21. Birisiyle konuşurken ona yanıt vermeden önce onu doğru anlayıp anlamadığımı yoklarım.	①	②	③	④	⑤
22. Yazışırken seçilen sözcüklerin de önemli olduğunu aklımda tutarım.	①	②	③	④	⑤
23. Karşımdakini dinlerken onu anladığımı uygun bir dille ifade ederim.	①	②	③	④	⑤
24. Birisine bir öneride bulunmadan önce, onun öneri vermemi isteyip istemediğine dikkat ederim.	①	②	③	④	⑤
25. Eğer karşımdakinin işine yarayacaksa yaşadığım benzer deneyimleri onunla paylaşırım.	①	②	③	④	⑤

Ek 3: Ölçek İzni

Kime: ayse turkmen <ayse_T@hotmail.com>

Konu: Ynt: Ölçek izni hakkında

Merhaba Ayşe

İletişim Becerileri Ölçeğini elbette tezinde kullanmak üzere iletirim.. Sadece verileri kimlerden toplayacağını sormak isterim. Çünkü ölçek lise ve üniversitелiler için aynı yanıt anahtarına sahip iken yetişkinler için olanı daha farklı bir anahtara sahip. Bana vereceğin yanıtı göre sana ölçeği ve anahtarı iletceğim.

Kolaylıklar dilerim
Fidan Korkut Owen

On 12/04/17 11:05 AM, ayse turkmen <ayse_T@hotmail.com> wrote:

Sayın Fidan Hanım,

İletişim Becerileri Ölçeğini'zi, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Özel Eğitim Ana Bilim Dalında hazırlayacak olduğum yüksek lisans tez çalışmamda referans göstermek ve herhangi bir maddi kazanç elde etmemek şartıyla ölçme aracı olarak kullanmak istiyorum. İzin verdiğiniz takdirde ilgili ölçeği de gönderebilerseniz çok sevinirim.

Ek 4: Etik Kurul İzni

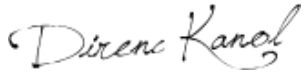
06.04.2018

Sayın Ayşe Türkmən Uslu

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2018/129 proje numaralı ve “**Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının İletişim Becerilerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi**” başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

Ek 5: Araştırmacı CV

AYŞE TÜRKMEN USLU-KÜTAHYA/SİMAV (1992)

Adres : Kalkan Köyü Yeni Mevkii Bahçelievler Sokak No: 12 İç Kapı No: 2 Simav/KÜTAHYA
 Gsm : (542) 382 83 17
 Ev : (274) 515 20 14
 E-mail : ayse.T@hotmail.com
 Web : <https://www.facebook.com/aysehasanuslu>

Eğitim:

Yüksek Lisans: Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Programı Başlangıç: Şubat 2016 Bitiş: Şubat 2020 Yüksek Lisans Derecesi: (3,74/4)
 Türk İşaret Dili Sertifika Programı Eskişehir Anadolu Üniversitesi (Mayıs 2018)
 Yüksek Lisans: Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Programı: 2015-2016 Güz Dönemi
 Öğretmenlik Pedagojik Formasyon Programı: Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2014-2015 Lisans Derecesi: (3,28/4)
 Lisans: Adnan Menderes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü 2011-2015 Lisans Derecesi: (2,79/4)
 Lise: Simav Cumhuriyet Lisesi 2006-2010
 İlköğretim: 4 Eylül İlköğretim Okulu 1998-2006

Katıldığım Eğitim ve Seminerler:

- 1- “Kontrollden Çıkmış Kentler: Kentsel Spekülasyonun ve Prekarya Vatandaşlığın Yeni Sınırı”- Nisan 2015, ADÜ Kongre Merkezi (Minnesota Üniversitesi (ABD) Öğretim Üyesi Sosyolog Michael Goldman konferansı)
- 2- “Eylem Halindeki Zihin: Pierre Bourdieu Sempozyumu”- Mart 2014, ADÜ Kongre Merkezi
- 3- ”Sosyoloji Öğrencileri Kongresi(SÖK)”- Nisan 2014, ADÜ Kongre Merkezi
- 4- “Sosyal Bilimler Dergileri Platformu etkinlikleri”- Mart,2013, ADÜ Kongre Merkezi
- 5- Türk Standartları Enstitüsü(TSE) “İletişiyor muyuz, yoksa İtişiyor muyuz?” Semineri - Eylül, 2014, ADÜ Kongre Merkezi (Tevfik Bıyıklı, TSE Eğitim Uzmanı)
- 6- ADÜ 19. Tıp, Kültür, Sanat Etkinlikleri- 2013-2014 (ADÜ Kongre Merkezi-AKM)

İs/Staj Deneyimlerim:

- 1- Aydın Süleyman Demirel Anadolu Lisesi – 2015
Staj – Stajyer Felsefe Grubu Öğretmeni
- 2- Aydın Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü – 2012
Gönüllü Eğitimlik

Akademik Deneyim:

1. Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü- Eylül 2015-Ocak 2016
Araştırma Görevlisi

Yabancı Dil:

İngilizce: Okuma: İyi, Yazma: İyi, Anlama: Orta

Referanslar:

- 1- Doç. Dr. Mukaddes Sakallı Demirok (Yakın Doğu Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi)
Tel: 0 542 868 09 19 e-mail: mukaddes.sakali@neu.edu.tr
- 2- Doç. Dr. Deniz Özcan (Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi) e-mail: denizozcan55@gmail.com

ayşe TÜRKMEN USLU tez

ORIJINALLIK RAPORU

% **15**

BENZERLIK ENDEKSİ

% **14**

İNTERNET
KAYNAKLARI

% **7**

YAYINLAR

% **18**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BIRINCIL KAYNAKLAR

1	afyonluoglu.org İnternet Kaynağı	%3
2	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	%3
3	blogsdat.blogspot.com İnternet Kaynağı	%2
4	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	%2
5	dergipark.gov.tr İnternet Kaynağı	%1
6	Submitted to European University of Lefke Öğrenci Ödevi	%1
7	Submitted to Kastamonu University Öğrenci Ödevi	%1
8	www.acarindex.com İnternet Kaynağı	%1